

Vztahy s parterem a rodinou klientek azylového domu v Olomouci

Iva Hašová

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iva Hašová**

Osobní číslo: **H13136**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Vztahy s partnery a rodinou klientek azylového domu v Olomouci**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek zabývajících se problematikou rodiny, partnerských vztahů a azylových domů.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovorů.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DUDOVÁ, R.. HASTRMANOVÁ, Š. Otcové, matky a porozvodová péče o děti. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-124-8.

GAVORA, P. JŮVA, V. HLAVATÁ V. Úvod do pedagogického výzkumu. 2 vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HELUS, Zdeněk. Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1168-3.

KRAUS, Blahosav. Základy sociální pedagogiky. 2 vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9.

MATOUŠEK, O. PAZLAROVÁ, H. Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče. 2 vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0522-7.

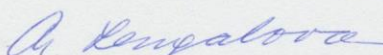
NOVÁK, Tomáš. O otcovské roli. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4498-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Renata Polepilová**
Centrum výzkumu FHS

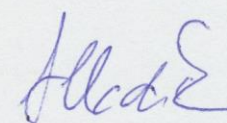
Datum zadání bakalářské práce: **6. ledna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **27. dubna 2016**

Ve Zlíně dne 6. ledna 2016

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 1. 4. 2016

☺

.....
Šiška

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou vztahů žen a jejich dětí, které se ocitli v nepříznivé sociální situaci a vyhledali pomoc ve formě azylových domů pro matky s dětmi, s otci svých dětí. Práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. Teoretická část obsahuje tři hlavní kapitoly. V první kapitole se věnuji rodině, jaké jsou její funkce, typy a poruchy. V další kapitole se zabývám rodičovstvím, co obnáší osamocené rodičovství, důležitost mateřské a otcovské role, rodičovství po partnerském rozchodu a jeho vliv na dítě. V poslední kapitole vymezuji poslání a cíle azylového domu a jaké služby nabízí klientům, dále zde uvádím možnosti sociální a jiné pomoci pro rodiny v nepříznivé situaci. Druhá část – praktická, se zaměřuje na výzkum zvoleného cíle. Výzkum bylo prováděn formou rozhovorů s klientkami azylového domu. Byl proveden rozbor rozhovorů a interpretace dat na základě výzkumných otázek. V závěru je stručné shrnutí obou částí práce.

Klíčová slova:

rodina rodičovství partnerský rozchod PAS azylový dům sociální služby

ABSTRACT

The Bachelor thesis deals relationship between women and their children who are in some kind of difficult social situation and seek help in the form of shelters for women with children, with fathers of their children. The thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part contains three main chapters. The first chapter is devoted to the family, their functions, types and disorders. Next chapter deals parenthood, lone parenthood, importance of maternal and paternal roles, parenting after partners separation and impact of separation on the children. Last chapter defines the mission and goals of the shelter and which services offered to clients, hereinafter are put the possibilities of social and other assistance for families in difficult situations.

Keywords:

family parenthood partners separation PAS shelter social services

.

Děkuji Mgr. Renatě Polepilové, za odborné vedení mé bakalářské práce, konstruktivní připomínky a odbornou pomoc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné

„Vědomí, že druzí lidé jsou připraveni člověku pomoci, vytváří pocit sociální jistoty, která usnadňuje podstoupení rizika a povzbuzuje člověka k tomu, aby se samostatně pokusil řešit problém, před nímž stojí.“

N. Krause

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA	12
1.1 FUNKCE RODINY	12
1.1.1 Typy rodiny	14
1.1.2 Poruchy rodiny	15
1.2 POJEM DOMOV.....	17
2 RODIČOVSTVÍ	18
2.1 OSAMOCENÉ RODIČOVSTVÍ.....	20
2.1.1 Výchovné styly	21
2.2 ROLE MATKY	22
2.3 ROLE OTCE	24
2.3.1 Různé přístupy otcovství.....	24
2.4 PARTNERSKÝ ROZCHOD.....	26
2.4.1 Rodičovství po partnerském rozchodu.....	30
2.4.2 Syndrom zavrženého rodiče	31
2.4.3 Dítě a rozchod	32
2.4.4 Vyživovací povinnost.....	34
3 AZYLOVÝ DŮM	36
3.1 POSLÁNÍ A CÍLE AZYLOVÉHO DOMU FOD V OLOMOUCI.....	37
3.2 POSKYTOVANÉ SLUŽBY AZYLOVÉHO DOMU	38
3.3 SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO RODINY	39
3.4 SLUŽBY PRO RODINY	41
3.4.1 Finanční podpora státu	42
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
4 CÍL VÝZKUMU	46
4.1 METODOLOGIE VÝZKUMU	47
4.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR	49
4.2.1 Vedení rozhovorů a sběr dat.....	51
4.3 ANALÝZA ROZHovorŮ	52
4.3.1 Partnerský vztah	53
4.3.1.1 Forma a délka vztahu	53
4.3.1.2 Funkčnost vztahu	54
4.3.1.3 Současný vztah mezi (ex)partnery	55
4.3.1.4 Chtěné dítě	55
4.3.2 Vztah otce s dítětem	57
4.3.2.1 Přijetí otcovské role	57
4.3.2.2 Kontakt dítěte s otcem	58

4.3.2.3	Kontakt dítěte s rodinou z otcovy strany	58
4.3.2.4	Podpora vztahu matkou	59
4.3.2.5	Volný čas	60
4.3.2.6	Vyživovací povinnost	61
4.3.3	Podpora rodiny	62
4.3.3.1	Příčiny pobytu v azylovém domě.....	63
4.3.3.2	Státní finanční podpora	63
4.3.3.3	Vztahy se členy rodiny	64
4.3.3.4	Vliv pobytu v azylovém domě na vztahy s rodinou.....	65
4.3.3.5	Pomoc od rodiny	65
4.3.3.6	Opora	66
4.3.3.7	Plány do budoucna	67
ZÁVĚR	.....	71
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	.....	72
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	.....	76
SEZNAM TABULEK	.....	77
SEZNAM PŘÍLOH	.....	78

ÚVOD

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla věnovat rodinným a partnerským vztahům klientek Azylového domu Fondu ohrožených dětí v Olomouci. Toto téma jsem si zvolila, jelikož jsem se chtěla dozvědět více o problematice matek, které se ocitly v azylovém domě. Každý potřebuje někoho, na koho se může obrátit. Dítě se může spolehnout na své rodiče, partneři se mohou spolehnout na sebe vzájemně. Žena, která se ocitne v nepříznivé životní situaci, potřebuje mít v někom oporu. Ve své práci se chci zaměřit na to, jakou míru podpory jim poskytují jejich rodiny a zda mají oporu v otcích svých dětí, i když s nimi například nejsou v partnerském vztahu.

Pro dítě je velmi důležité, aby mělo ve svém životě obraz ženy i muže. Tato skutečnost není u dětí, které se svými matkami žijí v azylovém domě vždy možná, jelikož vztahy mezi rodiči jsou často nefunkční a dítěti je tak odepřena možnost poznání otcovské role, proto se zajímám o přístup otců ke své roli, jakým způsobem otcovskou roli naplňují, zda mají zájem o vztah s potomkem a je-li mezi otcem a dítětem vytvořeno pouto.

Práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část obsahuje tři hlavní kapitoly. V první kapitole se věnuji rodině, jaké jsou její funkce, typy a poruchy. S rodinou je spojen také pojem domov, kterým se v této části zabývám. V další kapitole se zabývám rodičovstvím, co obnáší osamocené rodičovství, jaká je důležitost mateřské a otcovské role. Dále se v této kapitole věnuji rodičovství po partnerském rozchodu, jaký vliv má na dítě a také zde přibližuji pojem syndrom zavrženého rodiče. V poslední kapitole vymezuji poslání a cíle azylového domu a jaké služby nabízí klientům. Uvádím i možnosti sociální a jiné pomoci pro rodiny v nepříznivé situaci. Druhá část – praktická, se zaměřuje na klientky azylového domu. V praktické části se zabývám vztahy klientek azylového domu s otci jejich dětí, jak vnímají vztah otce k dítěti. Dále se věnuji podpoře, kterou ji rodina poskytuje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

„Nukleární rodinu tvoří muž, žena, děti. Rodiče se podílejí na plnění požadavků nezbytných k tomu, aby společenství fungovalo.“ (Novák, 2013, s. 30)

Rodina je malá společenská skupina, jejíž osoby spojuje vzájemné příbuzenství. Nejedná se jen o tyto vztahy, ale i o vzájemné setkávání a kontakt, který dává vzniknout citovému poutu, jež nemůžeme nahradit žádnou jinou institucí. Jedná se o pevný svazek podmíněný vzájemnou závislostí.

Jde o místo, které člověku poskytuje hmotné, duševní a společenské možnosti k uspokojení psychických, materiálních a sociálních potřeb. Dítě v rodině nachází nezbytnou ochranu a pomáhá mu utvářet se ve společenskou bytost.

Lovasová (2006, s. 5) vnímá rodinu jako pro dítě nezastupitelnou skupinu, ve které si osvojuje základní vzorce chování, návyky, dovednosti a strategie sehrávající roli ve vztazích dítě a okolí. Zprostředkovává mu vztah s vnějším světem. Na základě působení rodiny si dítě vytváří svůj obraz reality a přejímá model chování jak v pozitivním, tak v negativním smyslu.

1.1 Funkce rodiny

Dobře fungující rodina má klíčový význam pro zdravý vývoj dítěte a je zodpovědná za jeho výchovu. Rodiny plní své funkce odlišně, ne všechny jsou schopny zajistit dostatečnou kvalitu pro uspokojování potřeb jednotlivých členů, ať se jedná o potřeby biologické, psychologické, sociální či materiální.

Základní funkce univerzální, „nukleární rodiny“ podle Langmeiera (2006, s. 168) jsou:

- **reprodukční funkce:** plození potomků pro zachování lidstva,
- **hospodářská funkce:** schopnost finanční gramotnosti, rodina vstupuje na trh jako spotřebitel,
- **emocionální funkce:** poskytnutí uspokojivých citových vazeb,
- **socializační funkce:** proces začleňování jedince do společnosti a poskytnutí vzoru lidského chování.

Dále se autor zmiňuje o funkci sociálně podpůrné, kterou dává do souvislosti s emocionální funkcí rodiny, objevující se v situaci, kdy se rodina dostane do nějaké nepříznivé situace.

Mezi další autory zabývající se funkcí rodiny patří Kraus (2014), který vedle výše zmíněných funkcí uvádí funkci ochrannou, zabezpečující základní životní potřeby členů rodiny a funkci zajišťující rekreaci, relaxaci a zábavu, mající důležitý význam zejména pro děti. Projevují se například v míře stráveného volného času pohromadě, nebo jakým činnostem se rodina společně věnuje.

Sociálněpsychologické funkce rodiny, důležité pro správný vývoj a zdařilou socializaci, jsou podle Heluse (2007, s. 80) následující a slouží jako podklad pro utváření funkční rodiny:

Rodina uspokojuje základní, primární potřeby dítěte v raných stádiích jeho života.

Rodina uspokojuje velice závažnou potřebu organické přináležitosti dítěte.

Rodina skýtá dítěti již od nejútlejšího věku akční prostor, tzn. prostor pro jeho aktivní projev, činnou seberealizaci, součinnost s druhými.

Rodina pozvolna uvádí dítě do vztahu k věcem rodinného vybavení.

Rodina výrazně určuje prvopočáteční prožitek sebe sama jako chlapce/dívky.

Rodina skýtá dítěti bezprostředně působící vzory a příklady.

Rodina v dítěti zakládá, upevňuje a dále rozvíjí vědomí povinnosti, zodpovědnosti, ohleduplnosti a úcty jako něčeho samozřejmého, ...

Rodina otevírá dítěti příležitost vejít do mezigeneračních vztahů a tím hlouběji proniknout do chápání lidí různého věku, různého založení, různého postavení.

Prostřednictvím rodičů, prarodičů, starších sourozenců, příbuzných a přátel rodina navozuje v dítěti představu o širším okolí, o společnosti a světě.

Rodina je dětem a dospělým prostředím, kde se mohou svěřit, očekávat moudré vyslechnutí, radu a pomoc – je útočištěm v situacích životní bezradnosti.

Správné plnění funkcí rodiny dokáže zastat pouze rodič, který je dostatečně zralý, zodpovědný a schopný poskytnout zázemí pro všechny své členy. Některé rodiny nejsou schopny zastávat své funkce kvalitně z důvodu narůstajícího počtu rozvodů, pracovní

zaneprázdněnosti, ztráty zaměstnání ohrožující sociální jistoty, nebo tyto funkce plní s obtížemi, či nejsou schopny je plnit vůbec, což má za následek nárůst citově deprivovaných dětí. V takových případech lze mluvit o rodině problémové nebo dysfunkční.

1.1.1 Typy rodiny

Vedle rodiny funkční existují rodiny, které nedokáží poskytnout svým členům takové podmínky, aby se v ní mohli cítit příjemně a v bezpečí. Nevhodné prostředí rodiny má největší dopad na dítě, u kterého mohou vzniknout psychické, kázeňské i zdravotní problémy.

Lékař Jiří Dunovský sestavil Dotazník funkčnosti rodiny, hodnotící její funkčnost na základě osmi kritérií, kterými jsou: složení, stabilita, sociálně-ekonomická situace rodiny, osobnost rodičů, sourozenci, osobnost šetřeného dítěte, zájem a péče o dítě. Výsledek určuje pásmo funkčnosti rodiny, do kterého hodnocená rodina náleží. Jedná se o typ rodiny: funkční, problémové, dysfunkční a afunkční. (Dunovský, 1986, s. 81)

Helus (2007, s. 222) vymezuje typy rodin z hlediska funkčnosti následovně:

Rodina stabilizovaně funkční. Jedná se o rodiny, které poskytují dítěti vhodné podmínky ve všech oblastech.

Funkční rodiny s přechodnými, více či méně závažnými problémy. V těchto rodinách se vyskytují drobné problémy, které však rodina dokáže sama vyřešit a tím následně upevní rodinné vazby. Většina rodin spadá do tohoto typu.

Rodiny problémové. Tyto rodiny čelí problémům a je ohrožena její funkčnost. Když se rodině problémy nedaří řešit, hledají pomoc, která má však jen krátkodobý účinek. Obvykle následuje rozchod a hledání řešení, jak touto situací dítě co nejméně zatížit.

Rodiny dysfunkční. Funkce rodiny je narušena natolik vážně a trvale, že vážně ohrožuje dítě, proto je nutné opatření vnějšími institucemi, rodina ale není vždy schopna podle stanovených postupů jednat.

Rodiny afunkční. Rodina je pro dítě škodlivá, neplní svůj základní úkol. Nezájem o dítě může vyústit v nenávistný postoj. Nejvhodnějším řešením často bývá z takovéto rodiny dítě odebrat.

V rodinách dysfunkčních či afunkčních se rodiče potomkům nevěnují s dostatečnou pozorností, neprojevují zájem o způsob trávení jejich volného času. Následné výchovné zákroky se míjejí s účinkem. Často rodiče zakročí pozdě a mnohdy neodpovídajícím způsobem (přísné zákazy, tělesné tresty). Dítě z prostředí nefunkční rodiny mnohdy nedokáže úspěšně řešit složité životní situace, což vede ke sklonu obracet se k návykovým látkám, alkoholu a závažnému protispoločenskému chování. (Fischer, 2014, s. 158)

1.1.2 Poruchy rodiny

„Poruchou rodiny se rozumí taková situace, kdy rodina v různé míře neplní základní požadavky a úkoly dané společenskou normou. Jinak řečeno, jde o selhání některého člena nebo členů rodiny, jež se projevuje v nedostatečném plnění některých nebo všech základních rodinných funkcí.

Hlavní příčiny rodinných poruch se dělí na:

- **Objektivní:** na vůli rodičů nezávislé (nezaměstnanost, válka hladomor, invalidita, nemoc, úmrtí);
- **Subjektivní:** na vůli rodičů závislé (neochota pečovat o dítě, neochota přijmout společenské normy, nezralost, neschopnost vyrovnat se se zvláštními situacemi);
- **Smíšené“** (Lovasová, 2006, s. 8)

Dysfunkční rodina je taková, kde vládnu rozepře mezi jejími členy a na potřeby jedinců nejsou brány ohledy. V takovéto rodině nejsou jasně vymezeny role a úkoly, které mají jednotliví členové zastávat. V rodině panuje nedůvěra, nemají mezi sebou vytvořené pouto. Protikladem může být rodina, která vykonává veškerou činnost pospolu a nedává tak jedinci volbu samostatné činnosti. Úkoly zajišťující provoz domácnosti mohou spadat jen na jednoho člena, který to může cítit jako křivdu. Laskavé slovo je nahrazeno sarkasmem a jízlivostí, nebo panuje „tichá domácnost“. V nefunkční rodině se neobjevují uvedené znaky současně. (Lacinová, 2008, s. 32)

Helus (2007, s. 224) vymezil devět nejčastějších důvodů vedoucí k poruchám funkce rodiny:

- 1) **Nezralá rodina:** Rodiče jsou příliš mladí a nezkušení. K dítěti mohou zaujímat ambivalentní pocity. Mladí rodiče často nemají vyjasněné životní cíle a hodnoty,

dostatek zkušeností, nejsou zvyklí se o někoho starat. Dalším problémem je sociální a ekonomická situace mladého páru, kdy nemají dostatečné finanční zajištění a též mohou řešit otázku týkající se bydlení.

- 2) **Přetížená rodina:** Rodičům na dítěti záleží, dítě ovšem strádá, jelikož na něj nemají dostatek času z důvodu přetíženosti. Členové rodiny mohou být přetíženi konflikty, příchodem nového potomka, výskytem nemoci v rodině, bytovými nebo ekonomickými problémy. Po vyřešení problémů je rodina schopna vrátit se do funkční podoby.
- 3) **Ambiciózní rodina:** V této rodině jsou na dítě kladeny nadměrné požadavky, často se rodiče přes dítě snaží o vlastní seberealizaci. Přetěžování dítěte si rodiče mnohdy neuvědomují. Dítě je často zahlcováno hmotnými dary, ale může strádat po citové stránce.
- 4) **Perfekcionistická rodina:** Rodiče mají na dítě vysoké požadavky, chtějí, aby vždy podávalo nadprůměrné výsledky, ale již nerespektují schopnosti, vlohy a zájmy dítěte, které je trvale přetěžováno, což má za následek úzkost a vyčerpání, ale selhání si nemůže dovolit.
- 5) **Autoritářská rodina:** Autoritářská rodina po dítěti požaduje striktní dodržování příkazů a na jeho potřeby není brán zřetel. U dítěte dochází k frustraci potřeb a to se může následně projevit jako apatie, rezignace, nebo naopak impulzivnost, záchvaty vzteku, antisociální chování. U tohoto stylu výchovy jsou uplatňovány psychické i fyzické tresty. Autoritářská výchova je nejtypičtěji zastoupena otcem.
- 6) **Rozmazlující (protekcionistická) rodina:** Dítěti je vždy vyhověno, nemusí nést za nic zodpovědnost, nemusí se o nic snažit. Tato forma výchovy má ze strany rodičů podobu útočnou, soucítanou nebo služebnou.
- 7) **Rodina nadměrně liberální a improvizující:** V rodině nejsou jasně stanovena pravidla, dítě si však s touto „svobodou“ nedovede poradit, a může se stát, že se u něj vyvine protispolečenské jednání. U improvizujícího stylu si rodiče mnohdy protiřečí, nedbají na dodržování zadaných požadavků, a tak dochází k tomu, že dítě ztrácí k rodičům respekt.

- 8) **Odkládající rodina:** Dítě z této rodiny bývá často přenecháváno na starost příbuzným a známým. Dítě citově strádá, nemá nikde vytvořené pevné zázemí, může mít pocit, že o něj nikdo nestojí, že nikam nepatří.
- 9) **Disociovaná rodina:** Rodina má narušené vztahy, buď s okolím, zamezuje se v kontaktu s jinými sociálními skupinami, uzavírá se do sebe, o okolí neprojevuje zájem, nebo je rodina konfliktní a může záměrně vyvolávat problémy. Dítě z takového prostředí má zkreslené vnímání světa, špatně zvládá interakci s okolím. Dále se vyskytuje narušení vnitřních vztahů rodiny, kdy je každý jedinec pohlcen svými starostmi a neprojevuje zájem o ostatní, nebo mezi členy panují konflikty a objevuje se zde vzájemné napadání a úskoky.

1.2 Pojem domov

„Výraz domov je asociován s určitou úrovní jistoty a bezpečí. Nejen s místem, kde lze přespát v technickém slova smyslu bez hlubších vazeb a odpovídajících emocí.“ (Matoušek, 2010, s. 316)

Strašíková (2004, s. 29) popisuje domov jako místo, které svým členům nabízí jistotu a bezpečí. Jde o prostředí, ve kterém jedinec nalezne pochopení, kde může být sám sebou, kde se nemusí přetvařovat. Domov poskytuje zázemí, ve kterém se jeho členové mohou vzájemně svěřovat se svými radostmi i starostmi, s upřímností a důvěrou, bez obav, že by jí pak bylo zneužito.

Nemít domov, znamená nemít zázemí, ve kterém se jedinec cítí opečovávan a milován. Domov je prostorem vzájemné blízkosti jejích členů, ve kterém si jedinec osvojuje hodnoty a postoje. Mít domov je vědomí toho, že se má člověk kam vrátit a vždy bude vřele přijat, jedná se o pocit sounáležitosti a k tomuto místu se člověk váže hlubokými citovými vazbami. Bez domova člověk tyto jistoty ztrácí, už se nemá kam vrátit a nemá se s kým podělit o své radosti či starosti. (Prudková, 2008, s. 11)

Mít domov neznamená tedy jen mít střechu nad hlavou, ale hlavně mít místo, kde se člověk cítí dobře, kde nalézá lásku, důvěru a pochopení.

2 RODIČOVSTVÍ

„Mladí lidé by měli do svého očekávání od života pojmout, započítat, zabudovat požadavek, aby měli děti, které chtějí mít, s tím, s kým je chtějí mít, a v době, která je pro ně příhodná. Na své děti by měli být připraveni!“ (Matějček, 2013, s. 17)

Rodičovství představuje změnu životního stylu. S nástupem rodičovství je potřeba přehodnotit své hodnoty a zájmy k požadavkům, které se vyskytnou při narození dítěte. Jednou ze zásadních změn je přerušování zaměstnání. Nástup na mateřskou dovolenou bylo výhradním právem a povinností matky, dnes se ale rodiče mohou rozhodnout, kdo z nich na mateřskou dovolenou nastoupí. Tím se také upravila terminologie z mateřské, na rodičovskou dovolenou. (Strašíková, 2004, s. 29)

Rodičovství je důležitým projevem generativity dospělého věku, ale i specifickým způsobem naplnění intimity, neboť umožňuje vznik hluboké citové vazby trvajících obvykle celý život. Rodičovství je považováno za přirozené vyústění manželství a je také jedním z hlavních důvodů jeho uzavření. Může poskytovat psychosociální obohacení, zároveň ale představuje obrovskou životní zátěž. (Vágnerová, 2007, s.112)

Rodičovská role je nedílnou součástí identity člověka, která je podmíněna biologicky, je značně specifická, má psychickou a sociální hodnotu. Podle Vágnerové (2007, s. 110) se dá popsat následovně:

Rodič má vůči dítěti nadřazenou roli, ve vztahu je dominantní, dítě je podřízené, závislé na jeho péči. Rodič rozhoduje téměř ve všech oblastech, které se dítěte týkají.

Role rodiče je nevratná, celoživotní. Dítě, na rozdíl například od partnera, není možné vyměnit, když se rodiči jeho vlastnosti jeví jako nevyhovující.

Dítě, jakožto společný potomek utváří mezi partnery nezrušitelnou vazbu, jelikož jsou k němu oba vázáni právy a povinnostmi.

Dítě je důležitým mezníkem v životě člověka, představuje změnu životního stylu, vytváří nové povinnosti a omezení.

Rodičovství naplňuje v jedinci uspokojení potřeby mít někoho, o koho se může starat, kdo jej potřebuje. Dítě se významně podílí na dotváření osobnosti manželů/partnerů, je zdrojem nových radostných pocitů. V rodičích se probouzí nový ochranný cit. Dítě dává životu nový smysl, poskytuje rodičům radost z pokroků, které vykonává, vývojových

změn a z vyjadřování lásky a potřeby. Vedle pozitivních změn, vytváří dítě spoustu nových povinností do zaběhnutého způsobu života. S příchodem nového potomka se upravuje denní režim rodičů, kteří již nemají takový prostor pro naplňování vlastních zájmů a může vyvolávat starosti, obavy a rozpory mezi rodiči. Jednotlivá vývojová období dítěte utváří charakteristické požadavky, a tudíž není možno ulpívat na zaběhnuté rutíně, ale je nutné se přizpůsobovat nově vznikajícím potřebám potomka. Kvalita vztahu rodičovského páru má podstatný význam na utváření vztahů rodičů k dítěti. Pro mladý pár může být dítě spíše překážkou než přínosem při uskutečňování jejich společného života. (Langmeier, 2006, s. 170)

Novák (2013, s. 67) uvádí, že pro dítě je důležitý vztah s otcem i matkou, jelikož se tyto role od sebe liší, doplňují a vzájemně se nedají nahradit. I přes svou různost mohou vzájemně kooperovat, a to za předpokladu funkčnosti vztahu dospělých. Bakalář (2002, s. 129) popisuje některé osobnostní charakteristiky rodiče. Rodič má být slušnou osobou, mít schopnosti orientovat se ve společnosti. Uvědomovat si reálně vlastnosti, dovednosti, vlohy, ale i nedostatky svého dítěte. Rodič by také měl svým dětem umět nejen dávat, ale i brát. Má být schopen udělat si ze sebe legraci.

Rodič, který není schopen uspokojovat potřeby dítěte z dlouhodobého hlediska, či z důvodu momentálního přetížení, dítě přehlídí, zanedbává nebo k němu zaujímá nevhodný postoj. Takovéto chování, které nenaplnuje potřeby dítěte, zapříčiňuje u dítěte rozladěnost, která se může projevit nadměrnou aktivitou nebo naopak nezájmem o jakoukoliv činnost. Toto chování může u rodičů vyvolat násilné chování, či jiné způsoby nevhodného zacházení s dítětem. (Matoušek, 2014, s. 47)

Poruchy rodičovské role ovlivňuje řada okolností, které mají spojitost se schopností jedince ztotožnit se s touto rolí. Rodiče jsou v takovémto případě ovlivněni řadou okolností a nejsou schopni nebo nechtějí činit potřebné úkony pro správný rozvoj dítěte. Tyto poruchy lze rozdělit následovně:

Rodiče se o své dítě nemohou starat: Příčinou mohou být podmínky a okolnosti přírodního charakteru (živelné pohromy), situace ovlivňující společnost jako celek (válka), nebo oslabené fungování rodiny (úmrtí).

Rodiče se o své dítě starat neumějí či nedovedou: Jedná se o případy, kdy rodiče neuspokojují potřeby dítěte a neposkytují mu podmínky pro optimální vývoj, pro svou

nezralost či neschopnost řešit mimořádné situace, například narození dítěte s postižením. Zčásti zde spadají i případy dětí z rozvádějících se rodin, kdy rodiče nezvládají situaci a potomka využívají jako prostředek, kterým řeší svou nenávist vůči druhému.

Rodiče se o dítě starat nechtějí: Příčinou bývá neschopnost rodičů přizpůsobit se nově vzniklým povinnostem vůči dítěti z důvodu vyplývajících z poruchy osobnosti (duševní porucha, nevyrovnaná osobnost, maladaptace). Rodiče neprojevují dostatečný zájem, někdy zaujímají až nepřátelský postoj vůči dítěti, v krajních případech se dítěte vzdají. Péče takovýchto rodičů je nedostatečná, žádná či škodlivá, zanedbávající dítě ve všech oblastech jeho vývoje.

Rodiče se o dítě starají nadměrně a hyperprotektivně: Rodiče věnují dítěti nadměrnou pozornost. Dítěti poskytují přesprávnou péči a pozornost, která mnohdy způsobuje rozmazlenost dítěte. Jedinec není následkem takovéto výchovy schopen samostatně fungovat ve společnosti či vážit si a brát ohledy na ostatní. (Fischer, 2014, s. 156)

2.1 Osamocené rodičovství

Osamocené rodičovství je spjato se zvýšeným počtem rozvodovosti, nárůstem nesezdaných soužití či svobodným mateřstvím. Další příčinou osamocené rodičovství může být smrt partnera.

Osamocené rodičovství ohrožuje základní funkce rodiny, kdy rodič pro nedostatek času z důvodu pracovních či domácích povinností nenaplňuje citové potřeby dítěte. Dalším problémem je ekonomické znevýhodnění, které působí nepříznivě zejména v případech nízkého sociálního statusu, souvisejícího s nedostatečným příjmem a větším počtem dětí osamocené rodiče a s tím je spojená nemožnost realizace a naplnění duševního, kulturního a společenského rozvoje dítěte. Osamocený rodič se stává pro trh práce nezajímavý z důvodu neexistence pomoci od druhého rodiče. Takto situované rodiny se mnohdy stanou závislé na sociálních dávkách a pohybují se na pokraji životního minima. Dále mohou nastat problémy řešící bytovou situaci osamocené rodiče s dítětem, kdy je nucen z různých důvodů opustit své bydliště. V takovýchto situacích existuje nabídka neziskových organizací, které poskytují ubytování v azylových domech. Při plnění pracovních a domácích povinností nezbyvá osamocenému rodiči již čas pro vlastní

volnočasovou realizaci, a tím dochází i ke ztrátě sociálních kontaktů. (Matoušek, 2010, s. 44)

Osamocené rodičovství je náročné, zátěž takové role postihuje mnohé oblasti. Rozvod způsobuje zvýšení psychické zátěže, která způsobuje změny chování rodiče. Může se vyskytovat v podobě zvýšeného sklonu dítě trestat, nebo naopak omezí čas, ve kterém se dítěti věnuje. Takto rozrušený rodič chce po dítěti, aby se nedostávalo do potíží, ale mnohdy je natolik vyčerpaný, že těmto problémům nedokáže předcházet. Osamělý rodič se musí stát všestrannějším a zvládat jak roli otcovskou, tak i mateřskou, čímž se z výchovy vytrácejí charakteristické znaky určující mužské a ženské role. (Vágnerová, 2007, s. 164)

2.1.1 Výchovné styly

Při výchově potomka je důležité, aby se rodiče domluvili, jakým směrem se bude výchova potomka ubírat, zda jsou v souladu hodnoty, které hodlají uplatňovat ve výchově, a jakým způsobem povedou dítě, aby z něj měli takového člověka, jakého si představují. Je nutný vzájemný respekt při výchovném rozhodování, kdy by si strany neměly protiřečit, či před dítětem zpochybňovat autoritu druhého rodiče. Nesouhlasí-li rodič s rozhodnutím rodiče druhého, neměl by dávat svůj nesouhlas najevo před dítětem, ale situaci by měli prodiskutovat později, s rozvahou a klidem za nepřítomnosti dítěte. (Lacinová, 2008, s. 115)

Špaňhelová (2010, s. 22) a Venglářová (2008, s. 51) se shodují na potřebě jednotnosti v působení na dítě. Jsou-li výchovné modely partnerů rozlišné, často dochází k neshodám. Partneři se mají ve výchově doplňovat, nikoliv si protiřečit, jelikož právě takové chování může být pro dítě matoucí. Špaňhelová (2010, s. 23) dále podotýká, že výchovná jednota je nejdůležitější v raném věku, jelikož představuje pro dítě jistotu, která je v tomto období velice důležitá.

Neshody se vytvářejí rozdílnými požadavky a nároky na dítě, jeho poslušnost, prospěch, v rozporech při udělování trestů a zákazů. Dítě potřebuje jasně vymezené hranice. Nevhodné je, když si rodiče vzájemně podkopávají autoritu a jeden druhého před dítětem shazují. Nadměrná shovívavost, až jistá lhostejnost nedává dítěti potřebnou jistotu. Nadměrná péče nerozvíjí v dítěti samostatné názory a postoje. Direktivním přístupem mohou rodiče vychovat bázlivé poslušné dítě, nebo naopak vzbouřence proti veškerým pravidlům. (Venglářová, 2008, s. 53)

Výchovnými styly v rodině se zabývala Baumrindová a vymezila tři typy rodičovských stylů:

- 1) **Autoritářský (authoritarian) styl:** Pro tento styl jsou charakteristické příkazy a vyžadování jejich přesného plnění. Rodiče s dítětem nevyjednávají. Vyžadují přesné plnění zadaných úkolů, potřeby a přání dítěte neuznávají. Ve výchově uplatňují tresty.
- 2) **Povolující (permissiv) styl:** Rodiče dávají dítěti úplnou svobodu. Dítě nespouští pravidly, nelpí na dodržování zadaných úkolů, nekontrolují, zda je splnilo a dítě netrestají. Rodiče věří, že dítě samo pozná, co má dělat, přijít na to, čeho chce dosáhnout, a jaké následky ponese za své chování.
- 3) **Styl opřený o autoritu (authoritativ):** Dítě má jasně stanovená pravidla, rodiče dítěti odůvodní své požadavky, aby dítě chápalo, k čemu jsou, a vyžadují plnění těchto požadavků, i když ne zatvrzele jako u stylu autoritářského. Rodiče s dítětem komunikují, zajímají se o jeho potřeby, dítěti pomáhají, jdou mu příkladem. (Helus, 2007, s. 152)

2.2 Role matky

Mateřská role ženě vymezuje její práva a povinnosti. Obecným předpokladem společnosti je, že mateřství je pro ženu biologicky dané, pro ženu samozřejmé a jedná se o základní poslání ženy. Matka má vůči dítěti chovat hluboké city a být vnímavá k jeho potřebám. Nepředpokládá se, že by se žena, v prvních letech mateřství chtěla kariéru realizovat, nebo nacházet osobní uplatnění jinou cestou. Mateřství umožňuje získávání nových zkušeností, osobní uspokojení, jde ale i o velice obtížnou aktivitu, kdy ostatní činnosti mohou ztratit dočasně svoji důležitost. Mateřství mění zavedený životní styl, žena obvykle zůstává s dítětem na mateřské dovolené, pečuje o domácnost, je pozastaven její pracovní růst a často i jiné aktivity seberealizace. (Vágnerová, 2007, s. 117)

Matka ve vztahu k dítěti uplatňuje chování, které není podmíněné naučeným jednáním, ale je bezprostřední a intuitivní. Toto své chování přizpůsobuje požadavkům dítěte, kdy z jeho projevů přesně pozná, co potřebuje. Tento soulad je ovšem možný, jen pokud je matka na dítě připravená, přijme jej a je vybavena mateřskými instinkty a postoji. Není-li matka těmito instinkty vybavena, nerozpozná přesně potřeby dítěte a nedokáže na ně dobře reagovat, což může zapříčinit napjaté situace a chaos.

Předpokládá se, že matka zajistí chod domácnosti a postará se o děti i přes to, že chodí do zaměstnání a bude příkladnou a pečující matkou. Nezvládá-li vykonávat povinnosti, které se od ní očekávají, je odsuzována a nepříznivě hodnocena nejen partnerem, ale i okolím, popřípadě pediatrem a jinými. Matce může přijít, že v této roli selhala, nepociťuje naplnění, určitě je nespokojená a nemůže tedy zajistit spokojenost ani v rodině. (Čáp, 2007, s. 63)

Jako významný činitel ve vztahu k dítěti se ukazuje citlivost matky k jeho potřebám, přáním a strachům. Jedná se o typický znak ukazující dobrý a fungující vztah matky s dítětem.

Nejdůležitější je, aby matka dítě přijala. Jsou ženy, které dítě přijmou bez výhrad hned po narození, ale existují i takové, kterým trvá ztotožnění se s mateřskou rolí déle. Toto přijetí může být určováno osobností matky, tím, kdo je otcem dítěte, za jakých okolností a podmínek se dítě narodilo. Dále je potřebné, aby matka do vztahu k dítěti vnesla lásku, která je spjata s přijetím. Miluje své dítě i v době, kdy nenaplnuje její očekávání, jelikož jí není lhostejné. Matka by dítěti měla poskytovat jistotu, se kterou je spojena také výchovná zásadovost, kdy dítě jasně ví, co může a co ne, má vymezené hranice, a co je stanovené, platí. Matka dítěti poskytuje ochranu před záluďným světem, pomáhá dítěti pohybovat se v životě, aby se bez ní později dokázalo obejít. Důležitá je také komunikace, která má být přímá, matka dokáže s dítětem mluvit o nepříjemných věcech, které dokáže vysvětlit a tím zmírnit obavy z neznámého. Matka učí potomka příkladem, již malé dítě opakuje po matce prvky jejího chování, které u ní spatřuje. Matka také utváří model ženské role, se kterým se může dcera v budoucnu ztotožnit, je-li potomkem chlapec, může tento model ovlivnit jeho výběr budoucí partnerky. (Špaňhelová, 2010, s. 18)

Důvodů, proč matka nedokáže navázat k dítěti citový vztah, může být několik. Příčiny se mohou lišit druhem, stupněm či kvalitou. Může se jednat o nezralost, neznalost, nesprávné pochopení výchovných příruček, vyčíženost či ctižádostivost mající za následek nedostatek času na dítě, mohou to být i důvody, zapříčiněné psychickým onemocněním matky, sníženou inteligencí, apod. (Langmeier, 2011, s. 157)

2.3 Role otce

Tradiční pojetí otcovské role vnímalo otce jako ochránce a pečovatele, hlavu rodiny, živitele, který vychovával děti a předával jim morální zásady. V dnešní době tyto role ztratily svůj význam, postupně se z otcovská role ve společnosti ztrácel její vliv i významnost. V současnosti se otcové zapojují do výchovy a péče o dítě aktivněji. Dnes není problém, aby otec nastoupil na rodičovskou dovolenou. Role otce se proměnila z pozice mocenské na pozici partnerskou, kdy otec neuplatňuje pouze autoritu, ale dává najevo i své city. (Lovasová, 2006, s.14)

Přístup mužů k otcovství je rozdílný, někteří mohou mít obavy z odpovědnosti, které tato role přináší, jiní volí přístup lehkomyšlný, kdy si neuvědomují, jak tímto postojem ovlivňují utváření osobnosti dítěte. (Yablonsky, 1995, s. 46)

Burgessová (2004, s. 77) uvádí, že pozitivní vztah s otcem je důležitý, může pomáhat tlumit okolnosti, které mají na prožívání dítěte negativní dopad, jako je nepříznivá finanční situace, či má-li dítě nefunkční vztah s matkou, nebo je matka problematická jiným způsobem. Kladný vztah s otcem ve věku jedenáct až šestnáct let, prohlubuje u dítěte zájem o dobré vzdělání a zaměstnání. Má-li dítě dobrý vztah s otcem, je pravděpodobnější, že se vyhne deliktnímu chování.

Otcovská role se vyznačuje větší proměnlivostí, není tak vymezená a zavazující, jako role mateřská. Otcovství se vyznačuje menší normativností, nemá jasně stanovená práva a povinnosti. Na otce jsou kladeny menší požadavky než na matku, proto je společnost k chování otců velkorysejší. Muži většinou netouží po dítěti v takovém rozsahu jako ženy, proto se mohou jevit jako méně zapojení do výchovy dítěte. Vztah k dítěti se u otce vyvíjí pomaleji, jelikož není hormonálně podmíněn jako u matky. Muž se necítí být otcem tím, že zplodí dítě, ale vztah se rozvíjí postupně v rámci času a činnosti, kterou otec stráví s dítětem. (Vágnerová, 2007, s. 118)

2.3.1 Různé přístupy otcovství

Způsob, který zvolí otec při výchově svého potomka je podmíněn mnoha faktory: vlastní otec jako vzor, nadšení pro otcovství, představy o roli otce zprostředkované médií, profese, osobnostní typ, charakter, temperament a faktory společenské: sociální, kulturní, právní, náboženské, ekonomické a třídní. (Yablonsky, 1995, s. 52)

Z výše uvedených vlastností lze dle Yablonskyho (1995, s. 61) definovat různé styly přístupů, které otcové uplatňují ve výchově potomka:

Citliví a milující otcové-dvojníci: Tento typ otce je obvykle citově zdravou osobností, dokáže upřednostnit synovy potřeby před vlastními. Otec dokáže porozumět potřebám a citům dítěte, je schopen v případě potřeby citlivě zakročit. Problém může nastat, začnou-li otcové svou lásku přehánět, jsou-li příliš soucitní a příliš se s potomkem ztotožňují.

Otcové rovnostářského typu–kamarádi: Tito muži se nedokáží s rolí otce ztotožnit, jelikož si nedokáží představit, že by měli někomu poroučet a ovládat ho. Dalo by se říct, že takový muž je sám celý život dítětem. Otec toho typu může cítit k synovi lásku bratrskou a jedná s ním jako se sobě rovným, nemá dostatečnou autoritu, ani nepůsobí jako vhodný model otcovské role, který by chtěl syn napodobit. Sám nemá potřebu dítěti něco nařizovat, je pouze zprostředkovatelem ženiných rozkazů.

Otcové–machři: Tento typ příkládá velkou důležitost mužnosti. Extrémní představitel tohoto stylu je jedinec, který se ztotožňuje s úspěchy svého potomka a jeho prostřednictvím si plní to, co sám v mládí nestihl uskutečnit. Tito otcové se projevují autoritativně a do této skupiny spadají otcové s násilnickými sklony, jež se nemusí projevovat pouze v rovině fyzické, ale i slovní.

Otcové–psychopati: Otec s psychopatickými rysy není schopen navázat obvyklé emoční vztahy. Nevyjadřuje city a nedokáže projevovat náklonnost či nějakou vztahovou vazbu vůči dítěti. Jedná se o naprostý opak milujícího otce-dvojníka. Tento člověk je omezen po citové stránce ke všem lidem, nejen ke svým dětem. Nedokáže cítit sympatie, není schopen cítit lítost, způsobí-li někomu bolest. Otec-psychopat vyžaduje pevnou kázeň, ale dítě nikdy neví, co má od takového otce očekávat za požadavky, jelikož jsou mnohdy nevypočitatelné.

Egocentričtí otcové: Otec tohoto typu působí ve společnosti okouzlejícím, charismatickým, ačkoliv poněkud sebestředným dojmem. Toto chování uplatňuje i ve vztahu k dítěti, jelikož takový skutečně je. Tento typ otce se řadí mezi osobnosti s psychopatickými rysy. Někteří se jeví jako poměrně normální osobnosti, psychopaticky se můžou chovat jen ke svým dětem, kdy s nimi zachází chladně, bez soucitu. Jedinec, chovající se uvedeným způsobem, nemusí být nutně v zásadě psychopatický, může to být pouze reakce na utváření společností. Upřednostňuje naplňování touhy po úspěchu před

pěčí o potomka. Egocentrický otec si své jednání dokáže odůvodnit. Tento otec obvykle disponuje vlastnostmi naplňujíc kvalitně otcovskou roli. K potomkovi zaujímá rozporuplný vztah, k dítěti chová kladný vztah, zároveň si uvědomuje, že je překážkou v cestě k úspěchu.

Novák (2013, s. 35) popisuje styl přístupu otce k výchově potomka následujícím způsobem:

Rovnoprávný, kooperativní styl: Oba rodiče nalézají uplatnění v zaměstnání i v rodině. Otec pečuje o dítě od narození. Nástup na rodičovskou dovolenou řeší z hlediska výhodnosti pro celou rodinu. Nedojdou-li v tomto směru k dohodě, v úvahu nepřipadá „pseudomateřská“ otce – otec nechodí do zaměstnání, pobírá dávky rodičovské dovolené a věnuje se jiným aktivitám, než je péče o potomka. Matka se po návratu ze zaměstnání musí věnovat ještě domácnosti, i když tyto povinnosti by měl vykonávat v rámci rodičovské dovolené muž.

Tradiční, lehce inovovaný styl: Muž má snahu naplnit roli živitele, této roli podřizuje nejen pracovní, ale i volný čas. Existuje-li možnost přivýdělků, volno jde stranou.

„Pomáhající“ styl: Rozdělení povinností odpovídá modelu „muž živitel, matka pečovatelka“. Zaměstnání je hlavní úlohou otce, nejedná se však o jeho jedinou povinnost. V rodině se ujímá role „referenta pro volný čas“. Čas, který tráví s dětmi, naplňuje zejména zábavní činnostmi a lákavým programem. Dítě si tak vytváří s otcem pevný vztah, nemusí ho však brát coby autoritu, ale spíše jako „partáka“. Výchovné povinnosti nechává na matce.

Dominantní (mentorský) styl: Tento přístup se řídí politicko-ekonomickým heslem „dohnat a předejhnat“. Působí jako mravokárce, projevuje se tendencí matce radit, jak se má o dítě starat.

2.4 Partnerský rozchod

Neshody ve vztahu jsou téměř nevyhnutelné a jejich příčiny mohou být různé. Může se jednat o příčiny týkající se partnerů (partner onemocní a do vztahu nemůže příliš investovat), dále se může jednat o příčiny vnější, jako jsou změny v zaměstnání či ztráta zaměstnání, úpravu finančních nároků. Další příčiny mohou vyvolávat společenské normy, podle kterých jsou rozděleny povinnosti v domácnosti. (Willerton, 2012, s. 85)

Vágnerová (2007, s. 152) uvádí, že společné soužití partnerů může způsobovat různé problémy a jejich kombinace, specifická a délka, které mnohdy vedou až k rozpadu vztahu. Rozpad vztahu mohou způsobit vnější i vnitřní v návaznosti na různé faktory:

- **Problémy vyplývající z rozdílů osobnosti a zaměření partnerů.** Problémy mohly existovat již na začátku vztahu a jsou ukazatelem nevhodné volby partnera. K neshodám mohou přispívat rozdílné zkušenosti z vlastních rodin, různá očekávání od partnerských rolí, jiná hodnotová orientace, odlišné potřeby a zájmy. Riziko vyplývá z nedostatečného posouzení charakterových vlastností partnera v dostatečném rozsahu. Spory a hádky vyskytující se již v období známosti jsou též ukazatelem rizika pro funkčnost vztahu.
- **Vztahové problémy.** Zahrnují nadměrné očekávání od partnera, nedostatek empatie a ohledu, citové odcizení, komunikační potíže a mnohdy nechuť ke sdílení intimity. Nevěra a sexuální neshody jsou častěji důsledkem než příčinou nespokojenosti ve vztahu. Nevěra se vyskytuje u obou pohlaví. Nevěra žen ohrožuje vztah častěji, jelikož na rozdíl od nevěry mužů, je spojena s citovou vazbou k novému partnerovi.
- **Vnější vlivy.** Jedná se zejména o angažování se jiných lidí, nejčastěji se jedná o rodiče některého z partnerů. Nejvýrazněji se projevuje, žije-li s nimi pár ve společné domácnosti. Problém se stává výraznějším, pokud je jeden z partnerů stále závislý na rodičích (zpravidla na matce) a nechá je ovlivňovat i svůj partnerský život. Řešení takovýchto problémů může být obtížné, zvláště pokud závislý partner nevnímá nepatřičné chování svých rodičů, a proto nemá přílišný zájem měnit způsob svého života.
- **Provozní problémy.** Problémy s uspořádáním rodinného života, rozdělením povinností, neshody ve výchově dětí, finanční starosti a nevyřešená bytová situace. V dnešní době je rizikovým faktorem také nezaměstnanost. Nedostatečné soukromí a neshody vyplývající ze soužití s rodiči jednoho z manželů jsou též zátěžovým faktorem vztahu.

Partneři, kteří spolu tráví čas a investují v různých oblastech do vztahu, se na sobě postupně stávají závislí, proto ukončení vztahu nemusí být lehké.

Willerton (2012, s. 90) popisuje proces rozchodu podle Steva Ducky, kdy se různé věci dějí v různých chvílích. Pokouší se popsat, jak se pár přesouvá z jedné fáze do další,

uvádí, že když jeden z partnerů dospěje v rozhodování k jistému bodu, tzv. prahu, proces se přesouvá do další fáze.

Intrapsychická fáze – nespokojenost. Jeden z partnerů si uvědomuje nespokojenost ve vztahu. Toto zjištění si nechává pro sebe, nebo se svěří blízkým přátelům. Obvykle si stěžuje na chování protějšku svému okolí, ale partnerovi nic neřekne. V této fázi může řada lidí setrvat velmi dlouho. Není-li již člověk schopen nadále setrvávat v nespokojeném vztahu, svěří se partnerovi a přesouvají se do další fáze.

- Práh: Už to nevydržím.

Dyadická fáze – ventilace nespokojenosti. Partner již otevřeně dává najevo svou nespokojenost, i druhý partner může začít cítit důvody k nespokojenosti. Obvykle jsou hádky, každý obhajuje své jednání, probírají možnosti, kterými by se dala jejich situace řešit. Řešením může být vyhledání odborné psychologické pomoci. Jsou-li partneři schopni spolu komunikovat a dohodnout se na spolupráci, dá se vztah zachránit. Nepodaří-li se odstranit příčinu konfliktu, pár postupuje do další fáze. Pár začíná zvažovat rozchod jako nejlepší řešení.

- Práh: Mám plné právo odejít.

Sociální fáze – informování okolí. Pár informuje příbuzné a blízké o potížích ve vztahu a o potencionální možnosti rozchodu. Obvykle má každý z partnerů svou verzi, kterou se snaží získat pro sebe oporu ostatních. Reakce blízkých mohou být odlišné, jedni chtějí přispět k zachování vztahu, druzí doporučují rozchod. Záchrana je stále možná, ačkoliv rozchod je na dosah. Práh se vyskytuje, začne-li jeden z partnerů konat.

- Práh: Myslím to naprosto vážně

Fáze úpravy hrobu – pár oznamuje rozchod, přestávají společně žít. Oba partneři předkládají okolí vlastní důvody, které vedly k rozchodu, aby si zajistili „sociální půdu“ pod nohama a měli otevřenou cestu k dalším vztahům. Partneři si zdůvodňují, proč vztah nevydržel, aby jej mohli „pohřbít“ a pokračovat dál. Již bývalí partneři okolí informují, že rozchod nebyl jejich vinou, ale už nebylo jiné řešení.

Plaňava (2000, s. 166) popisuje psycho-sociální rozvod (zkráceně psychorozvod) jako proces, ve kterém se přímo zúčastnění (rodiče, děti, popř. prarodiče), vyrovnávají s rozpadem manželství, s pokud možno minimálními důsledky porozvodové frustrace.

Tento proces zahrnuje řadu na sebe navazujících, popřípadě prolínajících se úkolů souvisejících z rozvodovým procesem:

Partnerské odpoutání a distance od manželství. Jde o uvědomění si, že manželství je nefunkční, již nemůže fungovat a už neexistuje šance manželství zachránit. V této fázi se často vyskytují nerovnosti, kdy jeden z páru je emočně, materiálně či postojově závislejší než druhý. Je nutné, aby skutečnost, že se manželství rozpadá, bylo přijato oběma partnery.

Oddělení manželství od rodičovství a utváření předpokladů k porozvodovému rodičovství. Konec manželství neznamena konec rodičovství. Nejdůležitější je, aby si bývalí partneři nevyřizovali své účty prostřednictvím dítěte.

Ochrana dětí, jejich potřeb, zájmů a prožitků. Je třeba zajistit běžnou péči o dítě, ponechat mu prostor k vlastní zájmové činnosti. Rodiče by neměli bránit kontaktům dítěte s prarodiči z obou stran. Každý z rodičů by měl mít vyhraněný čas, který tráví pouze s dítětem, bez druhého partnera. Dítě by mělo být přiměřeně informované o situaci v rodině.

Utváření porozvodových perspektiv a nového životního stylu. Po odeznění „emoční bouře“, kdy se z manželů stali exmanželé, kteří spolu dokáží komunikovat a dokáží společně jednat ve věcech týkajících se dětí. To je ovšem možné jen za předpokladu, že jsou splněny předcházející psychorozvodové úkoly. Exmanželé mají vyřešenou bytovou situaci, materiální a finanční vyrovnání, a jsou dohodnuti o tom, jak bude fungovat rodičovství po rozvodu.

Psychorozvod, alespoň u jednoho z manželů začíná obvykle před podáním žádosti o rozvod, a pokračuje i po právním rozvodu manželství. Právní rozvod je částečně ovlivňován průběhem psychorozvodu (zda jsou partneři schopni akceptovat, že manželství se rozpadá a jejich možnostmi se s tím vyrovnat). S vyrovnáním se s rozpadem manželství souvisí také pojem porozvodová adaptace. Jde o průběh vyrovnání se se stresem, který souvisí s rodinným rozvratem. Jedná se o obnovení sociální a psychické rovnováhy, jež byly rozvodem poškozeny. Samotný proces, jeho délka, obtíže i výsledek jsou ovlivněny řadou faktorů (délkou a vztahem mezi partnery, mírou podpory okolí, ale i osobnostními předpoklady zahrnující intelekt, fyzické a psychické zdraví, adaptabilita). (Holá, 2014, s. 53)

Novák (2012, s. 14) shrnul příčiny hlavních dlouhodobých důvodů k rozvodu:

1. rozdílné názory na trávení volného času,
2. nedostatek společných zájmů,
3. rozdílné názory na práva a povinnosti v domácnosti,
4. mimomanželský vztah partnera,
5. rozpory ve finančním hospodaření,
6. nespokojenost v intimním soužití,
7. mimomanželský vztah vlastní,
8. nedostatek tolerance ze strany partnera,
9. hrubé jednání partnera,
10. rozdílné názory na výchovu dětí,
11. charakterové vady partnera,
12. žárlivost partnera,
13. závislost na alkoholu u partnera,
14. partner nemůže mít děti.

2.4.1 Rodičovství po partnerském rozchodu

Význam otců ve výchově dítěte bývá často podceňován a samotní muži si dostatečně neuvědomují důležitost své role. Výrazně častěji se dítě po rozvodu svěruje do péče matek a otcové, po neúspěšném partnerství, se často sami vzdávají svého vlivu na výchovu, a tak ztrácejí s dětmi kontakt. Rodič, který nežije s dítětem, se může cítit odehnán, zejména, zastoupí-li jej v jeho partnerské roli jiný partner nebo partnerka. Takovýto rodič raději ustoupí do pozadí, jelikož má obavy, že je v rodičovské roli zastupitelný a nechce „mást dítěti hlavu“. (Trapková, 2004, s. 138)

Rodič, který nežije s vlastním dítětem, se ve snaze udržet s ním dobrý vztah může stát tolerantnější a shovívavější, což někdy vede k vymizení rodičovského chování. Tímto rodičem se obvykle stává otec, který ztrácí možnost působit na dítě v průběhu každodenního života. V souvislosti s odchodem od rodiny se mění přístup k rodičovské

roli. Změna může nastat ve směru aktivizace zájmu rodiče o dítě a snahu udržet s ním vztah či nastane změna opačným směrem, kdy po rozvodu opadá rodičovský zájem a rozvedený rodič dřívější rodinu vymění za novou, ve které zplodí nové děti, s nimiž žije. (Vágnerová, 2007, s. 166)

Matka jako „pečující rodič“, jíž bylo dítě, popřípadě děti svěřeny bývá obvykle těžce přetížená. Někteří otcové, jež nežijí s dětmi, si uvědomují náročnou situaci matky, a proto se s nimi snaží dohodnout, jelikož bývalé partnerky mohou vůči otci a jeho zájmu o dítě zaujmout nepřátelský postoj, ale nikdy si nemohou být jisti, že se jim dohody podaří dosáhnout, jelikož kontrolu nad kontaktem mají zejména ony. Některé matky mohou vztah mezi otcem a dítětem podněcovat, aby nedaly otci důvod k odcizení, jsou ochotny vzdát se alimentů, jiné však s více či méně opodstatněných důvodů vzájemnému kontaktu brání. (Burgessová, 2004, s. 199)

2.4.2 Syndrom zavrženého rodiče

„PAS (PATERNAL ALIENATION SYNDROM) syndrom odcizeného, odmítaného či zavrženého rodiče, syndrom odcizení v rodině; termín amerického psychiatra R. A. Gardena (1984) pro vztahové onemocnění, kdy závažný partnerský konflikt, rozchod či rozvod rodičů vede k narušení až úplné ztrátě vztahu dítěte k jednomu z rodičů; svými důsledky traumaticky postihuje všechny členy rozpadlé rodiny, nejvíce však ohrožuje psychosociální vývoj dítěte; ... (Hartl, 2010, s. 393, s. 394)

Slovo „rodiče“ je v názvu zásadní. Mnohdy bývá uváděn termín trauma „odmítaného“ či „zavrženého“ otce, ale lze se setkat i se zavrženými matkami. Zavrženým rodičem se obvykle stává ten, kdo odchází z rodiny bez dítěte a to ovlivňuje rovnováhu rodičovského působení ve prospěch toho, kdo s dítětem zůstal. Tento rodič může potomkovi předkládat upravené či smyšlené situace, které jsou mu často opakovány, a dítě začne po čase věřit, že to, co je mu takto sdělováno se skutečně odehrálo. Toto ovlivňování si rodič obvykle nepřipouští, sám je přesvědčen, že potomkovi sděluje pravdivé informace. (Novák, 2012, s. 32)

Důležitou roli ve vnímání otce, který již s dítětem nežije, hraje matka, kdy záleží, jaký jeho obraz dítěti poskytne. Významný je v této situaci vztah, který matka ke vzdálenému otci zaujímá. Je-li otec v očích matky mizera, tento obraz vštěpuje i svým dětem. (Trapková, 2004, s. 142)

Novák (2012, s. 33) tuto situaci popisuje heslem „kdo nejde s námi, jde proti nám“. Kdy je dítě stavěno do pozice, ve které se musí přiklánět na stranu jednoho rodiče. Nátlak, který je na dítě vyvíjen, může být nenápadný, zato však s hlubokými důsledky. Vlastní pocity dítěte jsou nahrazovány tím, co mu manipulativně předkládá rodič, se kterým je v užším kontaktu. Mění se realita prožívání dítěte, z osoby, jež dříve miloval, na tu, kterou dnes nenávidí.

Bakalář (2002, s. 113) upozorňuje na to, že rozvinutý syndrom zavrženého rodiče ovlivňuje dítě v mnoha směrech:

Dítě ztrácí téměř vše, co s druhým rodičem souvisí. To se týká hmotných statků, výchovného působení či pomoci v různých životních situacích. Zavržený rodič je k hmotnému i výchovnému působení povinován, jak vyplývá z ustanovení § 858 Občanského zákoníku.

U dítěte se zabrzdí a zdeformuje emocionální vývoj. Dítě je programováno k potlačování pozitivních emocí k zavržovanému rodiči a je vedeno k průchodu negativních emocí vůči němu. U dítěte dochází k přesvědčení, že jeho druhý rodič je špatný.

U dítěte se zabrzdí a zdeformuje psychosociální vývoj. Dítěti je odepřen potřebný model sexuální identity a role. Programuje-li matka, hrozí u chlapců poškození identifikace s mužským vzorem, u dívek je ztěžována volba partnera v budoucnosti. Programuje-li otec, tento vzorec se zrcadlově mění. Dítěti je dále předkládán nevhodný model domluvy mezi dvěma různými stranami.

Autor doplňuje, že je-li rodič zdravou osobností, s pozitivním vztahem k dítěti a s dobrým charakterem, nebrání potomkovi ve styku s druhým rodičem, i když proti němu může být nějakým způsobem sám zaujatý. Pro normální vývoj dítěte a jeho celkovou životní situaci je kontakt s druhým rodičem velmi důležitý.

2.4.3 Dítě a rozchod

Rozchod je závažný v případech, kdy jsou v rodině závislé děti, které náhle přicházejí o jednoho z rodičů a musí čelit změnám v dosavadním životě. Narušený obraz rodičovských rolí znesnadňuje ztotožnění se s vlastní pohlavní rolí a do budoucna ztěžuje dítěti přizpůsobení se ve vlastním manželství. Po odchodu jednoho z rodičů jsou mnohdy

udělována různá omezení, dítě se srovnává s druhými dětmi, často nesnadno přijímá případné nové partnery rodičů. Nejhorší jsou pro dítě spory pokračující i po rozvodu, zejména v otázce návštěv. (Langmeier, 2006, s. 185)

Matoušek (2010, s. 66) poukazuje na konflikt loajality dítěte vůči nejdůležitějším osobám ve svém životě. Tento konflikt patří mezi nejhůře řešitelné, kdy všechna navrhovaná řešení obvykle zahrnují nějakou ztrátu. Nejhorší následky má rozvod pro dítě, kdy jeden z rodičů dítě směřuje proti rodiči druhému a u dětí, které byly svědky násilí jednoho rodiče na druhém. Varianty postavení dítěte během rozvodu i po něm jsou následující:

- Dítě je informováno o rozvodu, rodiče se domluví na střídavé péči, podle dohody udržují pravidelný kontakt s dítětem a daří se jim nezahrnovat dítě do rozvodového traumatu. Rodiče se před potomkem vzájemně nepomlouvají. Jedná se pravděpodobně o nejlepší variantu vztahu rozvádějících se rodičů a jejich dětí.
- Dítě slouží jako nástroj pomsty jednoho z rodičů vůči druhému. Do tohoto postavení je zahrnován syndrom zavrženého rodiče.
- Dítě je stéblem poslední naděje. Rodič, který se s rozvodem nesmířil, informuje bývalého partnera pokaždé, kdy je s dítětem něco v nepořádku, aby získal záminku kontaktu. Takovýto rodič problémy řeší v dlouhých debatách a snaží se o navození vstřícné atmosféry.
- Dítě sehrává roli prostředníka. Bývalí partneři si vyřizují zprávy přes potomka. Dítěti může být zpočátku tato role nepříjemná, postupně si na ni však zvyká, a může ji začít využívat ke svému užitku.
- Dítě se stává náhradním partnerem. Rodič, s nímž žije, se mu svěřuje, radí se s ním o důležitých věcech. Takovýto vztah se může stát později překážkou, najde-li si rodič nového partnera.
- Dítě je zanedbáváno. Rodiče jsou pohlceni do svých problémů, vzájemného vyřizování účtů a na dítě zapomínají. Starší děti mohou začít svým chováním překračovat zákon, ale ani to rodiče nepřivede k zájmu o způsob jejich života.

2.4.4 Vyživovací povinnost

Vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti trvá od narození do doby, než je potomek se schopen žít sám. Pokračuje-li dítě po dosažení zletilosti ve studiu, trvá i vyživovací povinnost. Nárok na výživné lze soudně požadovat i v průběhu manželství, jelikož oba rodiče mají povinnost podílet se na úhradě potřeb dítěte dle svých schopností, možností a majetkových poměrů. (Novák, 2007, s. 51)

Vyživovací povinnost slouží k zajištění řádného vývoje dítěte. Rodiče se podílejí na výživném potomka společně, každý v závislosti na svých možnostech tak, aby byly zajištěny potřeby dítěte. Tato povinnost může být plněna různými způsoby, zahrnující osobní výkon péče o dítě, péče rodiče o společnou domácnost a činnosti spojené s výchovou dítěte. (Dudová, 2007, s. 26)

3 AZYLOVÝ DŮM

Azylové domy se řídí zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který § 3 vymezuje jako služby zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Jde o proces sociálního začleňování, který zajišťuje sociálně vyloučeným osobám nebo osobám, kterým toto vyloučení hrozí dosáhnout příležitostí a možností, které jim pomohou zapojit se do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a žít způsobem, který je považován ve společnosti za standardní. Azylový dům je zařízení sociální péče, který poskytuje pobytové služby na přechodnou dobu osobám, jež se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené ze ztrátou bydlení.

Služby podle zákona 108/2006 Sb., § 58 obsahují tyto základní činnosti:

- a) poskytnutí ubytování,
  - b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
  - c) sociálně terapeutické činnosti,
  - d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí.
- (Zákon o sociálních službách – online)

V České republice existují azylové domy pro muže, ženy, smíšené, pro matky s dětmi, pro rodiny a domy na půl cesty pro jedince mezi 18 a 26 lety, kteří vyrůstali v ústavním zařízení.

Kozlová (2005, s. 23) zařazuje azylové domy do sociálních služeb střednědobých, které lze využívat v době nepřekračující délku jednoho roku. S Prudkovou (2008, s. 45) se shodují, že se jedná o službu pro lidi bez domova, kteří mají zájem o znovu začlenění do společnosti a jsou sami ochotni usilovat o změnu své situace. Sociální pracovník s klientem vypracuje individuální plán, v jehož rámci je klient seznámen s nabídkou a službami azylového domu a klient sdělí pracovníkovi, co od pobytu očekává, jak chce pomoci a jaké jsou jeho cíle, kterých chce do budoucna dosáhnout.

Azylové domy pro matky s dětmi poskytují služby matkám s nezletilými dětmi a těhotným ženám starších 18 let, které byly ohrožovány manželem či partnerem, nebo na ně působil jiný nepříznivý vliv, jež přímo či nepřímo působil na dítě. Vedle možnosti

zvýhodněného ubytování poskytují azylové domy matkám také podporu ve výchově dětí. (Matoušek, 2011, s. 94)

3.1 Poslání a cíle Azylového domu FOD v Olomouci

Azylový dům pro matky s dětmi Fondu ohrožených dětí v Olomouci (dále jen AD) je zařízením, jehož zřizovatelem je Fond ohrožených dětí z.s. (FOD), což je nevládní nezisková organizace na pomoc ohroženým dětem s pověřením k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Kromě poskytování služeb azylového domu se činnost FOD zabývá pomocí týraným a jinak ohroženým dětem, provozem krizové linky pro matky, které tají těhotenství a porod. Dále se podílí na projektu Klokánek, který poskytuje namísto ústavní výchovy přechodnou rodinnou péči dětem, dokud se nemohou vrátit zpět do své rodiny nebo dokud není nalezena vhodná náhradní trvalá rodinná péče. Další službou je poradenská a hmotná pomoc náhradním, ale i potřebným vlastním rodinám. FOD usiluje o zlepšení legislativy a praxe na úseku ochrany dětí. Další činností FOD bylo vyhledávání náhradních rodin pro obtížně umístitelné děti, ale tato činnost byla s účinností od 18. 8. 2014 zakázána rozhodnutím MHMP a MPSV. (O FOD – online)

Posláním AD je poskytnout pomoc spojenou s dočasným ubytováním ženám s nezletilými dětmi, těhotným ženám starším 18 let a dívkám z dětského domova a pěstounské péče, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci na dobu nezbytně nutnou k jejímu vyřešení, obvykle však nepřesahující dobu 1 rok. (Azylový dům Fondu ohrožených dětí – online)

Cílem AD je umožnit lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci využívat místní instituce, jež poskytují služby veřejnosti i přirozené vztahové sítě tak, aby zůstali součástí přirozeného místního společenství a mohli žít běžným způsobem. Poskytované sociální služby usilují o zachování a rozvoj důstojného života těm, kteří tyto služby využívají. Nabízené služby jsou odborné a bezpečné. (Metodika AD FOD v Olomouci interní materiály – nepublikováno)

Dílčí cíle AD FOD ((Metodika AD FOD v Olomouci interní materiály – nepublikováno)

- poskytnutí krizové intervence a psychické podpory, pomoc při orientaci ve vzniklé situaci. Zajištění bezpečí a zázemí na dobu nezbytně nutnou, během které má uživatel

sociální služby možnost řešit svoji nepříznivou sociální situaci a uspořádat své životní podmínky,

- poskytnutí odborného poradenství a pomoc při prosazování práv a zájmů uživatele služby, pomoc při řešení problémů, popř. zprostředkování pomoci dalších odborníků (lékaře, psychologa, právníka, atd.),
- podporování rozvoje a získávání nových schopností a dovedností uživatelů služeb k posílení jejich soběstačnosti a samostatnosti tak, aby se dokázali postarat o své děti, vrátit se do běžného života a vedli svůj život nezávisle na službě,
- odstranění psychosociální bariéry veřejnosti pro integraci uživatelů zpět do společnosti,
- vytváření podmínek pro obnovení a upevnění kontaktu s rodinou.

3.2 Poskytované služby azylového domu

Azylový dům Fondu ohrožených dětí v Olomouci se řídí při poskytování služeb několika zásadními principy. Při poskytování služeb je kladen důraz na individuální a partnerský přístup uživatelům služby, kdy je respektována individualita každého jedince, jeho specifické potřeby a možnosti, kdy pracovníci podporují klienta k aktivitě a zodpovědnosti za své jednání a rozhodování. Dalším principem je respektování důstojnosti a autonomie mezi pracovníky, vůči uživatelům a také vzájemného respektu mezi uživateli. Služby jsou poskytovány kvalifikovanými pracovníky, kteří si průběžně doplňují odborné znalosti a dovednosti. Sociální služba podporuje uživatele, aby aktivně a samostatně řešil svou situaci, dále podporuje přirozené vztahové sítě uživatelů služby a jejich začlenění do společnosti. Služby se flexibilně přizpůsobují individuálním potřebám klientů, jsou poskytovány všem zájemcům odpovídající cílové skupiny a veřejnost je informována o činnostech, které zařízení nabízí. Důraz je kladen na diskrétnost, ochranu osobních údajů jak uživatelů, tak zájemců o poskytování sociálních služeb. Poskytovány jsou všem, bez rozdílu věku, sexuální orientace, náboženského vyznání, národnosti příslušnosti, rasové menšině apod. (Metodika AD FOD v Olomouci interní materiály – nepublikováno)

„Zařízení poskytuje sociální službu azylového bydlení dle § 57 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kterou se rozumí ubytování, možnost přípravy stravy a pomoc

při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“(Metodika AD FOD v Olomouci interní materiály – nepublikováno)

Služby zahrnují dočasné ubytování, které zpravidla nepřesahuje délku jednoho roku v samostatných pokojích. Jsou zajištěny podmínky pro samostatnou přípravu stravy, pro osobní hygienu, úklid, praní a žehlení. Dále zařízení poskytuje pomoc při stanovení osobních cílů, které s pomocí sociální služby chce klient naplnit. Také je nabízena možnost pomoci při uplatňování práv, oprávněných zájmů a zprostředkování pomoci dalších odborníků (psychologa, lékaře, právníka), pomoc při komunikaci s úřady. Zařízení se zaměřuje na podporu rozvoje rodičovských kompetencí ve výchově a péči o děti, přípravu na porod a mateřství, obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a podporu aktivit sociálního začleňování. Dále klientům pomáhá při hledání zaměstnání a samostatného bydlení. (Metodika AD FOD v Olomouci interní materiály – nepublikováno)

3.3 Sociální služby pro rodiny

Sociální služby jsou poskytovány lidem, kteří jsou společensky znevýhodněni s cílem zlepšit kvalitu jejich života či je v maximální míře začlenit do společnosti nebo chránit společnost před riziky, jichž jsou tyto lidé nositeli. Sociální služby proto zohledňují jak osobu uživatele, tak jeho rodinu, skupiny, do kterých patří a zájmy širší společnosti. Kromě sociálních služeb zahrnuje sociální pomoc také finanční a věcné dávky, jež jsou poskytovány lidem, kteří se ocitli ve stavu hmotné nouze. Součástí systému sociálního zabezpečení jsou podle předpisů příslušných zákonů sociální pojištění a státní sociální podpora, což jsou především dávky poskytované rodinám s nezaopatřenými dětmi. (Matoušek, 2011, s. 93)

Sociální služby jsou poskytovány veřejnoprávními i soukromoprávními institucemi s cílem vykonat nějakou činnost pro občana. Stát, jakožto garant těchto služeb, má povinnost kontrolovat, zda tyto instituce dodržují lidská práva a vykonávají to, k čemu se zavázaly. Státní subjekty, které se mohou stát zřizovateli sociálních služeb, jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí, dále obce a kraje. Zřizovateli a poskytovateli sociálních služeb mohou být také nestátní neziskové organizace.

Zákon o sociálních službách rozlišuje tři formy, kterými mohou být tyto služby poskytovány. Jedná se o služby pobytové, ambulantní nebo terénní. Pobytové služby jsou

spojené s poskytnutím ubytování v zařízeních sociálních služeb. Ambulantní jsou takové druhy služeb, za kterými je osoba nucena dojet či je do zařízení těchto služeb doprovázena nebo dopravována, součástí tohoto zařízení však není ubytování. Terénní sociální služby jsou ty, které jsou poskytovány v přirozeném sociálním prostředí osob.

Sociální služby poskytované rodinám a jejím členům mají dle Matouška (2010, s. 48) pomoci osamoceným rodičům překonat mimořádně náročnou nebo krizovou situaci, kterou sami nemohou vyřešit a zejména ochránit nezletilé dítě. V České republice tyto služby poskytují:

Azylové domy určené matkám s dětmi, které se ocitnou v nepříznivé životní situaci. Tato zařízení nabízejí přístřeší, doprovodné sociální a psychologické či zdravotní služby a poradenství. Cílem je najít trvalé řešení jejich problémů a zajištění samostatného života.

Odlehčovací služby (respitní péče) poskytuje pomoc rodinám, které celoročně pečují o dítě nebo jiného člena s postižením. Umožňuje rodičům na určitou dobu si od této péče odpočinout a poskytnout jim čas na vyřízení osobních záležitostí. Poskytují se ve formě návštěv pracovníka v rodině nebo krátkodobým pobytem dítěte mimo rodinu.

Pečovatelská služba pro rodiny s dětmi krátkodobě nahrazuje rodičovskou péči nebo pomáhá v rodině zvládat péči o dítě. Je poskytována v případech, kdy rodiče nebo osoby odpovědné za výchovu dětí nemohou tuto činnost zabezpečit.

Poradenství je služba určená lidem, kteří sami nejsou schopni vyřešit specifickou situaci ve svém životě. Realizuje se prostřednictvím poskytování rad, zprostředkováním informací o právech, povinnostech a oprávněných zájmech, nabídnutím možností řešení a pomoc při jejich realizaci, aby byl člověk schopen vlastními silami vyřešit zátěžovou situaci.

Raná péče se orientuje na celou rodinu s dítětem raného věku, jehož vývoj je ohrožen zdravotním postižením nebo vlivem prostředí. Služby jsou zaměřeny na podporu rodiny a vývoj dítěte. Jejich poskytování zajišťují návštěvy pracovníka v rodině po dohodě s rodiči.

3.4 Služby pro rodiny

Služby na podporu rodiny mají preventivní, podpůrný charakter a mají usnadňovat a posilovat manželské soužití a rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, směřovat k prevenci sociálního vyloučení rodičů pečujících o děti, podporovat rodiny v péči a výchově dítěte a při harmonizaci pracovních a rodinných povinností. (Národní koncepce podpory rodin s dětmi – online)

Tyto služby jsou zaměřené na podporu rodiny v péči o děti (zařízení denní péče o děti do 6 let věku, služby hlídání dětí nerodičovskou osobou, mateřská centra, centra pro rodiny apod.) dále služby zaměřené na podporu funkce a soudržnosti rodiny (mateřská centra, centra pro rodinu, manželské a rodinné poradny). (Národní koncepce rodinné politiky – online)

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi patří mezi další sociální služby nabízené rodinám. Lze je poskytovat v přirozeném prostředí klienta a tím dosáhnout pozitivních změn ve fungování rodiny. Tyto služby jsou poskytovány rodinám s dětmi, u kterých hrozí riziko ohrožení jejich vývoje či je jejich vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě nepříznivé sociální situace, kterou nedokáží rodiče vyřešit bez pomoci. Služba zahrnuje výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkovává kontakt se společenským prostředím, poskytuje terapeutickou činnost a pomoc při prosazování práv a zájmů. (Oddělení koncepce sociálních služeb – online)

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) zahrnuje ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte. Hlavními principy právní úpravy sociálně právní ochrany dětí je poskytování sociálně-právní ochrany v nejlepším zájmu, prospěchu a blahu dítěte. Tyto sociálně-právní ochrany jsou poskytovány všem dětem mladším 18 let (pokud zletilosti nenabýly dříve) bez rozdílu. Stát je zodpovědný za ochranu dětí před násilím, duševním i tělesným, za ochranu zdravého fyzického, psychického a mravního vývoje. OSPOD se zabývá preventivním působením na rodinné vztahy, jsou-li zasaženy tak, že je nutné brát v úvahu působení veřejné moci. Důraz je kladen na ochranu před sociálně patologickými jevy, tzn. prevence rizikového vývoje a minimalizace důsledků sociálně patologického působení. Děti, které jsou dočasně nebo trvale odebrány z rodinného prostředí mají právo na zvláštní pomoc poskytovanou státem v podobě náhradní rodinné výchovy a OSPOD má povinnost sledovat

výkon ústavní nebo ochranné výchovy bez zásahu do řízení a provozu zařízení. Sanace rodiny patří též do výkonu OSPOD. (Sociálně-právní ochrana dětí – online)

Manželská a rodinná terapeutická pomoc se zabývá poradenskou a psychoterapeutickou pomocí v manželství a rodině, rozvodovým a porozvodovým poradenstvím vedeným zejména v zájmu dítěte, předmanželským poradenstvím, pomocí v životních krizích, pomoc rodinám zasažených nezaměstnaností a rodinám s fyzicky, sociálně či jinak handicapovaným člověkem. (Novák, 2006, s. 47)

3.4.1 Finanční podpora státu

„Dávky sociální péče, které jsou převážně určeny nízkopříjmovým rodinám s dětmi jsou následující:

- opakující se peněžitý příspěvek podmíněný sociální potřebností (příspěvek na péči o osobu blízkou – nezaopatřené dítě),
- jednorázový peněžitý příspěvek Věcná pomoc,
- bezúročné půjčky,
- příspěvek na výživu dítěte (jednorázový, opakovaný),
- příspěvek na úhradu bytu.“ (Matoušek, 2010, s. 48)

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů upravuje vztahy v oblasti státních sociálních dávek, které jsou a) poskytované v závislosti na výši příjmu a patří mezi ně přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné a za b) ostatní dávky, zahrnující rodičovský příspěvek a pohřebné. Dalším zákonem upravujícím tuto oblast je zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. (Zákon o státní sociální podpoře – online)

Rodiče, kteří mají dítě, mohou využít tyto sociální dávky:

Porodné je dávka poskytována v závislosti na výši příjmu, kterou se jednorázově přispívá rodině s nízkými příjmy v souvislosti s náklady spojenými s narozením prvního živého dítěte, nebo které se současně s prvně narozeným dítětem narodilo další živé dítě či děti. (Porodné – online)

Přídavek na dítě je základní, dlouhodobá dávka poskytovaná rodinám s dětmi, která pomáhá krýt náklady spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí. Tento nárok má nezaopatřené dítě žijící v rodině s rozhodným příjmem nižším než 2,4násobek částky životního minima rodiny. Přídavek je vyplácen podle věku nezaopatřeného dítěte ve třech výších, které jsou odstupňovány následovně: do 6 let, od 6 do 15 let, od 15 do 26 let. (Přídavek na dítě – online)

Rodičovský příspěvek je příspěvek, na nějž má nárok rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě v rodině, do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč, nejdéle však do 4 let věku dítěte. U poskytování dávky není sledován příjem rodiče ani zkoumán nárok na podporu rodiče v nezaměstnanosti. Narodí-li se v rodině další dítě, nárok na rodičovský příspěvek na starší dítě zaniká. (Rodičovský příspěvek – online)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CÍL VÝZKUMU

Formulování výzkumného problému znamená jasné pojmenování toho, čemu se bude výzkum věnovat. Formulování problému vychází z toho, jak jsme definovali výzkumné cíle. Výzkumný problém má podobu věty oznamovací, nebo slovního spojení, je obecnější a blíží se tomu, co bývá označováno jako téma výzkumu. Při volbě výzkumného problému balancujeme na hranici obecnosti a specifčnosti. Obecný problém pomocí kvalitativní metodologie lze jen obtížně postihnout, a proto je často zaměřen na určitou konkrétní skupinu, typ či místo. Zúžení problému je nutné vzhledem ke komplexnosti zkoumání a činí předmět zájmu reálně zvládnutelným. (Švaříček, 2014, s. 64)

Jak se zmiňuji v teoretické části mé práce, funkční rodinné a partnerské vztahy jsou důležité nejen pro jednotlivé členy rodiny, ale také pro dobrý vývoj dítěte. Pokud jsou tyto vztahy narušeny, je zde riziko, že dítě se nebude vyvíjet řádným způsobem a v budoucnosti se může stát náchylnějším k protispolečenskému jednání. Proto je důležitý profesionální a účelný přístup pracovníků azylových domů k tomu, aby klientkám v těchto zařízeních pomohli k vyřešení jejich problémů, podporovali rozvoj jejich schopností a dovedností, posílili jejich samostatnost, aby se dokázaly samy postarat o své dítě a byly schopny znovu se začlenit do běžného života nezávisle na službách azylových domů.

Cílem mého výzkumu je zjistit, jaké mají klientky vztahy s otci svých dětí, jak ovlivňuje funkčnost partnerských vztahů přístup otce k dítěti a jakou roli hraje pro klientky azylových domů rodina.

Mým hlavním cílem je najít odpovědi na otázku jaké jsou partnerské a rodinné vztahy klientek azylového domu. Sestavila jsem si tyto dílčí otázky, které mi pomohou se k tomuto zjištění dopracovat:

- 1) Jsou vztahy klientek azylových domů s otcem jejich dětí funkční?
- 2) Jak klientky vnímají (rodičovskou) roli otce?
- 3) Jak vnímá rodina klientek, že jsou v azylovém domě?
- 4) Mají klientky ve svých rodinách oporu?

4.1 Metodologie výzkumu

Ve své práci vycházím z výsledků kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum uvádí zjištění ve slovní podobě, která výstižně, plasticky a podrobně popisuje zkoumaný problém. Další roli v kvalitativním výzkumu hraje postoj výzkumníka k jevům, kdy se snaží o sblížení se zkoumanými osobami, o proniknutí do situací, protože tak jim může lépe porozumět a popsat. Kvalitativní přístup využívá metody, které umožňují být se zkoumanými osobami tváří v tvář. Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je porozumět člověku – jak on vidí věci a posuzuje jednání. (Gavora, 2010, s. 141)

Jedním z rysů kvalitativního výzkumu je intenzivnost a podrobný zápis. Pozorovatel zaznamenává téměř vše, co se v daném prostředí odehrává. Může zhotovovat audiofonní nebo obrazové záznamy, které následně analyzuje. Během pozorování nebo hned po něm dělá krátké zápisy, značí si poznámky, ze kterých poté skládá celkový obraz o zkoumaném prostředí. Snaží se vysvětlovat jevy očima zkoumaných osob, ne na základě vlastních názorů či očekávání. (Gavora, 2010, s. 141)

Kvalitativním výzkumem rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur či jiných způsobů kvantifikace. Jedním z důvodů, proč dělat kvalitativní výzkum je odhalení základního principu zkoumaného problému, např. u výzkumu, který se snaží odhalit podstatu něčí zkušenosti s určitým jevem. Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění toho, co je podstatou jevu, mohou být použity k získání nových názorů na jevy a v neposlední řadě mohou pomoci získat o jevu detailní informace, jež se kvantitativními metodami zachycují obtížně. (Strauss, 1999, s. 10)

Ve své práci jsem zvolila metodu zakotvené teorie. „Zakotvená teorie je teorie induktivně odvozená z procesu zkoumání jevu, který reprezentuje. To znamená, že je vytvořena a prozatímně ověřena prostřednictvím systematického shromažďování údajů o zkoumaném jevu a analýzy těchto údajů. Proto se fáze shromažďování údajů, jejich analýza a samostatné teorie vzájemně doplňují.“ (Miovský, 2006, s. 226)

K rozkrytí dat a jejich interpretaci slouží kódování. Tím rozumíme operace, pomocí nichž jsou zjištěné údaje analyzovány, roztrženy a následně opět seskládány novými způsoby, což je ústřední proces tvorby nové teorie. Existují tři druhy kódování, které zde stručně charakterizují dle Miovského (2006, s. 228):

1) Otevřené kódování

Jde o první fázi procesu kódování. Text je rozdělen na jednotky, které označují jednotlivé jevy, pocity, soudy, atd. S těmito jevy výzkumník dále pracuje, porovnává, třídí významové jednotky a snaží se zjistit, zda nesouvisí s jiným jevem.

2) Axiální kódování

Navazuje na otevřené kódování. Údaje jsou znovu uspořádány prostřednictvím vazeb mezi kategoriemi. Snažíme se pojmy skládat novým způsobem dohromady a nacházet vztah mezi kategoriemi a subkategoriemi.

3) Selektivní kódování

Jde o proces, kdy po výběru centrální kategorie je systematicky uvádíme do vztahu s ostatními popsány kategoriemi. Vztahy dále ověřujeme a konceptualizujeme, popř. dále rozvíjíme a prohlubujeme jejich popis a výklad.

Podkladem k praktické části mé práce jsou rozhovory s klientkami Azylového domu Fondu ohrožených dětí v Olomouci. Tento druh výzkumu jsem zvolila z důvodu uceleného zkoumání dané problematiky. Při rozhovoru je možné zkoumat problematiku více do hloubky a dle potřeby je možno doptat se na určité informace, umožňuje proniknout hlouběji do motivů a postojů respondenta. Jedná se o osobnější metodu než dotazník.

Sběr dat probíhal metodou polostrukturovaného rozhovoru s předem ujasněným okruhem otázek. Miovský (2006, s. 159) uvádí, že polostrukturovaný rozhovor je nejrozšířenější podobou, jelikož dokáže řešit mnohé nevýhody nestrukturovaného či plně strukturovaného rozhovoru. Tazatel si vytvoří závazné schéma, které specifikuje otázky, na které se bude respondentů ptát. U tohoto typu rozhovoru je možné měnit pořadí otázek, okruh tématu a dle potřeby umožňuje klást doplňující otázky, které upřesní a vysvětlí odpovědi respondenta. U polostrukturovaného rozhovoru je vymezeno tzv. jádro

rozhovoru, tj. minimum témat a otázek, na které se musí tazatel zaměřit. Na toto jádro se následně nabaluje množství doplňujících témat a otázek, které jsou vhodné k rozšíření původního zadání a lepšího pochopení stanovené problematiky.

4.2 Výzkumný soubor

Ve výzkumu jsem použila techniku záměrného výběru. Záměrný výběr je potřebný, aby vybrané osoby byly vhodné, tzn., aby měly potřebné zkušenosti s danou problematikou. Jen tak může být poskytnut informačně bohatý a pravdivý obraz o stanovené problematice. Výzkumník tyto osoby vyhledává a podrobuje je zkoumání. Vybrané osoby reprezentují dané prostředí. U kvalitativního výzkumu se ve srovnání s výzkumem kvantitativním soustředí výzkumník na méně případů. Jde o intenzivní a hluboké zkoumání. (Gavora, 2010, s. 79)

Rozhovory jsem uskutečnila s klientkami Azylového domu Fondu ohrožených dětí v Olomouci. Vedení tohoto azylového domu bylo ochotno umožnit mi rozhovory se svými klientkami. Kritériem při výběru respondentek bylo, aby měly děti, které jsou nezletilé, a tudíž mohou s matkami bydlet v azylovém domě. Dalším kritériem byla dobrovolnost klientek poskytnout rozhovor. Jiná kritéria jsem při stanovení výzkumného souboru neměla.

Pro zachování anonymity, na kterou byl při rozhovorech kladen důraz, uvádím pouze stručné seznámení s respondentkami.

RESPONDENTKA 1

Žena ve věku 32 let. Má dosažené základní vzdělání. V azylovém domě je osm měsíců a jde o respondentčin druhý pobyt. Příčinou odchodu do azylového domu bylo násilí ze strany partnera, u kterého respondentka s dětmi žila. Má dvě děti, 6 letou dceru a 4 letého syna.

RESPONDENTKA 2

Druhou respondentkou je 36 letá žena romského etnika. Má dosažené základní vzdělání. V azylovém domě je osmnáct měsíců. Jedná se o respondentčin první pobyt. Příčinou jejího odchodu do azylového domu byl odchod partnera, kdy sama nezvládala

řešit finanční situaci. Respondentka je svobodná, v azylovém domě bydlí se čtyřmi syny, kterým je 16, 15, 12 a 11 let. Dále má 19 letou dceru, která žije s přítelem.

RESPONDENTKA 3

Další respondentkou je žena ve věku 24 let. Má dosažené základní vzdělání. Respondentka je v azylovém domě rok a tři měsíce, jde o její druhý pobyt. V azylovém domě je ubytovaná, jelikož je sama bez partnera a nemůže najít byt, který by zvládala platit sama, je pouze brigádně zaměstnaná v Albertu jako pokladní. Respondentka má tři děti, dva syny, kterým je 8 a 4 roky a 6 letou dceru.

RESPONDENTKA 4

Žena ve věku 20 let, romského etnika. Absolvovala základní školu. V azylovém domě je jeden rok a jedná se o respondentčin první pobyt. Před tím, než šla do azylového domu, žila na ubytovně, kterou musela opustit, jelikož nespĺňovala hygienické požadavky s ohledem na její těhotenství. Je svobodná, má dvouletého syna.

RESPONDENTKA 5

Další respondentkou je žena ve věku 31 let, romského etnika. Má dosažené základní vzdělání. V azylovém domě je respondentka, s měsíční přestávkou, kdy bydlela u své matky, dva roky. Do azylového domu odešla, jelikož na její byt byla uvalena exekuce a po druhé, protože neměla s matkou natolik dobrý vztah, aby spolu mohly žít. Je svobodná, má jedno dítě, syna, kterému je devět let.

RESPONDENTKA 6

Žena ve věku 21 let. Má vystudovanou Střední odbornou školu, obor cukrář, s výučním listem. Respondentka je v azylovém domě šest měsíců a jedná se o její první pobyt. Do azylového domu odešla, jelikož má špatné rodinné vztahy a s partnerem prozatím nemají sehnané bydlení. Respondentka má 3 měsíčního syna.

Tabulka 1 Souhrn výzkumného vzorku

Respondentka	R1	R2	R3	R4	R5	R6
Etnikum	české	romské	české	romské	romské	české
Věk	32	36	24	20	31	21
Vzdělání	základní	základní	základní	základní	základní	vyučená
Počet dětí	2	4	3	1	1	1
Délka pobytu v AD *	8 měsíců	18 měsíců	15 měsíců	12 měsíců	23 měsíců	6 měsíců
Příčina pobytu	násilí partnera	finanční situace	finanční situace	nevyhovující bydlení	finanční situace	vztahy v rodině
Zaměstnání	žádné	žádné	brigáda	žádné	Žádné	žádné

Zdroj: vlastní výzkum

* celková délka pobytu v Azylových domech

4.2.1 Vedení rozhovorů a sběr dat

Rozhovory probíhaly v prostorách azylového domu. Některé rozhovory probíhaly přímo na pokojích klientek, jiné byly uskutečněny ve společenské místnosti. Jediným úskalím bylo občasné přerušování dětmi, které byly v polovině případů přítomny při uskutečňování rozhovorů, ale nejednalo se o žádné významné komplikace. Všechny rozhovory se konaly dopoledne, jelikož žádná s respondentek nemá zaměstnání, do kterého by se musela dostavit, a ani žádné jiné povinnosti klientek nenarušovaly průběh rozhovorů.

V úvodu setkání jsem každou respondentku seznámila s obsahem a účelem mého výzkumu. Klienty byly ochotné a některé mi sdělily, že již poskytly více rozhovorů studentům k jejich závěrečným pracím, takže to pro ně nebyl krok do neznáma.

Následně jsem požádala respondentky o svolení pořídit si zvukový záznam rozhovoru. Ani s tímto požadavkem neměly klientky problém a všechny daly svolení k pořízení záznamu.

Dále jsem respondentky ubezpečila o zachování anonymity a poskytnuté rozhovory budou sloužit jen pro potřeby mé bakalářské práce. Sdělila jsem jim, že pokud pro ně bude těžké se o nějakém tématu bavit, nebo bude problematické zodpovědět nějakou otázku, tak nemusí, jejich rozhodnutí neodpovídat budu plně respektovat.

Pořízené rozhovory ve formě audionahrávek jsem následně převedla do elektronické textové podoby, kterou jsem poté vytiskla a při opětovném pročitání analyzovala. Pořízená data jsem následně analyzovala za pomoci otevřeného, axiálního a selektivního kódování. Údaje plynoucí z analýzy jsou doplněny doslovnými citacemi respondentek, pro rozlišení je v textu zapisuji kurzivou.

4.3 Analýza rozhovorů

Předmětem mého výzkumu byly tři stěžejní okruhy. První okruh se zabývá vztahem klientek s otcem jejich dětí, druhý se zaměřuje na vztah mezi otcem a dítětem a ve třetím se zaobírám vztahem klientek s jejich rodinami.

Níže uvádím okruhy a jejich kategorie:

1) Partnerský vztah

- Forma a délka vztahu
- Funkčnost vztahu
- Současný vztah mezi (ex)partnery
- Chtěné dítě

2) Vztah otce s dítětem

- Přijetí otcovské role
- Kontakt s otcem
- Kontakt dítěte s rodinou z otcovy strany
- Podpora vztahu matkou
- Volný čas
- Vyživovací povinnost

3) Podpora rodiny

- Příčina pobytu v azylovém domě
- Státní finanční podpora
- Vztahy se členy rodiny
- Vliv pobytu v azylovém domě na vztahy s rodinou
- Pomoc od rodiny
- Opora
- Plány do budoucna

4.3.1 Partnerský vztah

V prvním okruhu se věnuji partnerským vztahům klientek. Pokouším se zjistit, jaké jsou vztahy s otci jejich dětí, zda jsou funkční či nikoliv. Dále se zajímám o formu a délku vztahu, než se dítě narodilo, jestli toto těhotenství bylo plánované, zda vztah pokračoval i po narození dítěte a pokud ne, co bylo příčinou rozchodu.

4.3.1.1 Forma a délka vztahu

Všechny respondentky uvádějí, že s mužem, se kterým mají dítě, byly, nebo jsou v partnerském vztahu. Některé ho označují jako partnera, jiné jej popisují jako přítele, jedna respondentka o otcích svých dětí mluví jako o družích. Žádná z respondentek neuzavřela manželství. R3, která má děti se dvěma muži, uvádí, že s prvním mužem, se kterým má děti nebyli v partnerském vztahu. **R3:** *Tak s tím prvním jsme byli jakože spíš převážně kamarádi, než jakože přítel a přítelkyně. To ne. No ... ale jako sme prostě spolu tak nějak byli.* Délka vztahu klientek je různá, není ovlivněna věkem, etnickou příslušností či funkčností rodinného zázemí. Pouze dvě respondentky jsou stále ve fungujícím partnerském vztahu s otcem dítěte. **R4:** *S přítelem jsem byla rok a něco, než jsem otěhotněla, a teď sme spolu už teda přes tři roky.* **R6:** *Teď už to bude dva a půl roku co jsem spolu.* Respondentky, které již nejsou ve vztahu s otcem dítěte, uvádějí různou délku vztahu a vždy se jednalo o několikaletý vztah. R5 má jedno dítě a již není ve vztahu s partnerem. **R5:** *Než se David narodil, byli jsme spolu čtyři roky. S partnerem jsem žila, dokud se nenarodil David ...* R1 má obě děti se stejným partnerem, se kterým

v současnosti již nežije. **R1:** *Pět, pět, vlastně skoro šest let.* Respondentka R2 má s prvním partnerem tři děti a se druhým dvě, R3 má s prvním partnerem děti dvě a se druhým jedno. **R2:** *S prvním druhem jsem byla osm let a se druhým devět let.* **R3:** *... s tím prvním sem byla čtyři roky, s druhým pět.*

4.3.1.2 Funkčnost vztahu

Respondentky R4 a R6 mají se svými partnery funkční vztah. Na otázku, jak je ve spokojená ve vztahu s partnerem odpovídá R6 kladně. **R6:** *Výborně! Jak se malej narodil, partner mě požádal o ruku. Samozřejmě jsem řekla ano. Přijde mi, že čím dýl spolu jsme, tím je náš vztah lepší.* Neshody se vyskytují v každém vztahu, jsou různě závažné a ne vždy se dají vyřešit tak, aby mohl vztah fungovat a nadále pokračovat. Příčiny rozpadu vztahu se různí, svou roli zde sehrála závislost, hrubé jednání ze strany partnera, či angažovanost rodiny jednoho z partnerů do vztahu. Respondentka R3 uvádí, že příčinou rozpadu jejího vztahu s partnerem bylo, že spíše než partnery byli kamarádi a poté potkala svého druhé partnera. **R3:** *Pak jsem poznala druhého přítele. A tam to pokazila jeho rodina. Moc mě nemuseli a dávali mi to najevo.* R5 uvádí jako příčiny rozpadu vztahu s partnerem jeho závislost na alkoholu, později na automatech a zejména žárlivost na dítě, kdy se rozešli velice brzy po jeho narození. **R5:** *No rozešla sem se s ním, když synovi byli tři měsíce. Příčina, no požíval až moc alkohol, začal hrát, vlastně ty herny, automaty. No, a největší problém měl s Davidem. Vlastně jak kdyby žárlil, že jsem ho šidila. Že se starám jenom o malýho a todlencto...* R1 otěhotněla brzy po seznámení se s partnerem, kdy dostatečně neznala jeho charakterové vlastnosti. **R1:** *... Konflikty byly vlastně od začátku. Nebylo to vůbec hezký, šlo o malichernosti. ... On je složitý člověk, nemocnej taky. Já taky nejsem úplně v pořádku. Byl agresivní, velice agresivní. Bil mě, dětem neubližoval, ale byly svědkem toho co se dělo. Rozbijeli jim hračky v afektech, rozbíjel nábytek a elektrospotřebiče házel z okna. Mě bil, když jsem ho prosila, aby se uklidnil kvůli těm dětem, tak ... on je opravdu psychicky nemocnej.* R2 nebylo příliš příjemné se bavit o příčinách rozpadu jejích vztahů, oba její partneři páchali trestnou činností a často byli ve výkonu trestu, R2 v nich tedy neměla dostatečnou podporu a necítila potřebnou jistotu, nevěděla, zda se na ně může spolehnout. **R2:** *Je to takový vážnější, nechci o tom moc mluvit. (O svém druhém partnerovi) No prostře je ve výkonu trestu, tečka. Je to moc vážný a za to pyká a je ve výkonu trestu. (O svém prvním partnerovi) ... on byl většinou ve*

výkonu trestu. Vždycky mě nechal samotnou s dětma, vychovávala jsem je prakticky sama. On byl třeba rok doma a něco provedl, zase šel do basy a mě už to nebavilo, takovej život, jako čekat na něho než se vrátí a takový. Tak jsem ho nechala

4.3.1.3 Současný vztah mezi (ex)partnery

Respondentek, které již nejsou ve vztahu s partnery jsem se ptala, zda jsou v kontaktu, a jaké jsou jejich vzájemné vztahy v současnosti. Partnerský rozchod negativně ovlivnil možnost zdravé komunikace mezi bývalými partnery. R2 nemá funkční vztah ani s jedním z bývalých partnerů **R2:** *Ne, ne, ne, ne, ne, ani nemám zájem se s nima vybavovat, nic, nemám zájem se s něma stýkat. Vůbec.* Některé z respondentek se pokoušejí o komunikaci s expartnerem, ale jejich zájem není opětován. R1 se snaží vycházet s bývalým partnerem zejména kvůli dětem. **R1:** *Nemůžu se spolu bavit o ničem normálním, protože to nejde. Nemůžu se bavit. Už se nemůžu ani bavit. Jenom vlastně kvůli dítě. Jinak ne, vlastně se o ničem jiným ani nebavíme.* R5 má zájem o komunikaci s bývalým partnerem, jenže ten o kontakt nestojí. **R5:** *Jako v kontaktu sme, jenom když mu zavolám já, třeba když se ho chcu na něco zeptat, ale že by sme se třeba sešli nebo takhle, ne, jenom telefonicky.* R3, která má děti se dvěma partnery uvádí, že s prvním z nich se téměř nestýká a se druhým partnerem se vidají, jelikož spolu mají dítě ve střídavé péči. **R3:** *Ten první, nechci ho nějak kontaktovat, jenom co se týká dětí. Mu zavolám, když sou třeba nemocní, nebo něco vážnýho.* Respondentky R4 a R6 mají se svými partnery fungující vztah, společně vychovávají potomky a plánují si společnou budoucnost. **R6:** *Přijde mi, že čím dýl spolu jsme, tím je náš vztah lepší.*

4.3.1.4 Chtěné dítě

I v této oblasti se odpovědi respondentek různí. R6, která má s partnerem funkční vztah uvádí, že těhotenství plánované bylo. Také R4, která je ve funkčním vztahu tvrdí, že na dítěti se domluvili s partnerem. **R4:** *Jo, chtěla sem děťátko, aj s partnerem. Domluvili sme se, že si pořídíme miminko.* Ostatní respondentky uvádějí, že těhotenství plánované nebylo, ale když se dozvěděly, že jsou těhotné, měly radost. R2 je matkou pěti dětí a uvádí, že plánované bylo pouze první těhotenství, ale i s ostatních těhotenství měla radost. **R2:** *Dceru, co mám, to sem mimino chtěla moc, no a vždycky když sem se dozvěděla, že jsem těhotná, tak sem byla ráda, ale že bych si to nějak plánovala, to říct nemůžu.* R5

uvádí, že její partner o dítě vůbec nestál, ale ona se na dítě těšila, partnera neposlechla, a dítěte se nevzdala. **R5:** *No plánované, ono to přišlo nějak naráz. Já jsem jako chtěla, ale jeho otec nechtěl o dítěti ani slyšet, posílal mě na potrat. Ale já sem si ho přesto nechala.* R3, která má děti se dvěma partnery měla možnost setkat se jak s negativní, tak i s pozitivní reakcí na těhotenství. **R3:** (na otázku, zda bylo těhotenství plánované) *Ne, ani jedno. Tak s prvním otcem, to byl takovej vztah nevztah, prostě kamarádi. Takže dvakrát nadšený nebyl, hlavně když sem byla těhotná podruhé. Druhý partner to vzal teda líp, jako první byl taky v šoku, ale pak byl moc rád.* R1 uvádí, že těhotenství přišlo nečekaně, po krátké známosti, i když byli s partnerem pouze několik měsíců, zprávu o svém těhotenství přijala s radostí. **R1:** *Plánované ne, ale chtěné. Plánované ne, ale měla sem radost. (o svém prvním těhotenství) Vlastně jsem otěhotněla v dubnu, a v prosinci jsem rodila. Poznali jsem se v lednu, takž to byla hodně velká rychlovka. V lednu jsme se poznali, já v dubnu otěhotněla a v prosinci už jsem rodila.*

Tabulka 2 Výsledky otevřeného kódování – Partnerský vztah

KATEGORIE	KÓDY	ÚRYVKY
Partnerský vztah	Forma a délka vztahu	„rok a něco“, „už teda přes tři roky“, „už to bude dva a půl roku“, „byli jsme spolu čtyři roky“, „pět, vlastně skoro šest let“, „...osm let a se druhým devět let“, „... čtyři roky, s druhým pět
	Funkčnost vztahu	„požádal mě o ruku“, „to pokazila jeho rodina“, „alkohol, začal hrát“, „šlo o malichernosti“, „je ve výkonu trestu“
	Současný vztah mezi (ex)partnery	„nemám zájem“, „kvůli dětem“, „když mu zavolám já“, „nechci ho nějak kontaktovat“, „čím dýl spolu jsme, tím je náš vztah lepší“
	Chtěné dítě	„domluvili sme se, že si pořídíme miminko“, „mimino sem chtěla moc“, „že bych si to nějak plánovala, to říct nemůžu“, „já jsem jako chtěla, ale jeho otec nechtěl“, „ne, ani jedno“, „plánované ne“

Zdroj: vlastní výzkum

4.3.2 Vztah otce s dítětem

Ve druhém okruhu se snažím zachytit vztah mezi otcem a dítětem. V tomto okruhu mě zajímá, zda mezi otcem a dítětem nějaký vztah existuje, má-li otec snahu být s dítětem v kontaktu, věnuje-li se s dítětem nějakým aktivitám, zda na něj přispívá a jak jejich vztah vnímá matka a podporuje-li jej, jelikož se domnívám, že funkčnost vztahu mezi rodiči ovlivňuje vztah mezi dítětem a otcem. Také se ptám na zájem rodiny z otcovy strany o kontakt s dítětem.

4.3.2.1 Přijetí otcovské role

V tomto bodě se budu zabývat otázkou existence vztahu mezi otcem a dítětem. Zájem otců o dítě se různí, někteří se zajímají o své dítě více, přistupují ke vztahu zodpovědněji, jiní ovšem naplňují otcovskou roli pouze částečně, z povinnosti nebo vůbec. Dvě respondentky mají trvalý partnerský vztah, kdy otcové naplňují svoji roli v plné míře a zapojují se do výchovy dítěte. R6 uvádí, že otec za ní a za dítětem přichází do azylového domu každý den. Také R4 říká, že se za nimi otec dítěte stavuje vždy, když má čas, a že má malého velice rád. **R4:** *Všechno v pořádku. Má ho rád. Když má čas, tak se za náma zastaví. Ted'ka donesl balón a zkouší hrát fotbal.* R2 říká, že její první partner nemá o vztah s dětmi vůbec žádný zájem, situaci s druhým partnerem hodnotí pozitivněji, ale v současné době se s dětmi vídat nemůže, jelikož je ve výkonu trestu. **R2:** *..., ten druhý celkem jakože jo, no ale ted'ka stejně se nemůžou vídat, protože je ve výkonu trestu. Myslím, že až ho pustí, tak se bude chtít s klukama vídat.* R5 uvádí, že mezi synem a jeho otcem není naprosto žádný vztah, jelikož si partner dítě nepřál a narození dítěte mělo podíl na rozpadu vztahu. **R5:** *On ho ani nechce vidět, syna. To je prostě negativ.* R1 uvádí, že její bývalý partner trpí psychickou poruchou, kdy je agresivní a dětem v záchvatech rozbíjí hračky, ale jinak se domnívá, že je má rád. **R1:** *Myslím, on je má rád. Taky to ale vždycky není úplně ideální.* R3, která má děti se dvěma partnery se setkává také se dvěma přístupy různými přístupy vztahu otce k dítěti. **R3:** *Ten první, s těma dvouma, tak to jako, to bylo vůbec ze začátku, ted' jako jednou za čas jezdí k jeho rodičům, kde sou, takže se vydaj jednou za měsí, já už to neřeším. A s tím druhým, to máme střídavou péči. Po týdnu. Brává si ho k sobě.*

4.3.2.2 Kontakt dítěte s otcem

Respondentky, které nemají dobrý vztah s otcem dítěte, také nevnímají jako ideální vztah otce a dítěte a příliš dobře nehodnotí snahu o navázání nějakého kontaktu. R2, jejíž jeden bývalý partner je ve vězení, a tudíž se nemůže s dětmi vídat, ale má snahu o kontakt s dětmi se pokouší alespoň o korespondenční komunikaci. **R2:** ... *občas klukům napíše, má o ně zájem, tento rok by měl mít asi výstup, bude docházet za dětmi.* Respondentčiny první dvě děti udržují s otcem pouze zdvořilostní kontakt. **R2:** ... *kolikrát se potkali na ulici, tak pokecali, že. Mluvili spolu, ale nic víc. Takový: „Ahoj, jak se máš?“, to je všechno. Oni mají jenom mě.* R1 říká, že ji její bývalý partner kontaktuje, jen když má potřebu, aby si na něj děti vzpomněly, ale respondentce nejsou tyto návštěvy zrovna příjemné, protože neví, co od nich může očekávat, jelikož partner je psychicky labilní a mívá agresivní nálady. **R1:** *On mě kontaktuje jenom když má potřebu, aby si na něho děcka vzpomněly, aby sme tam zajeli, protože on nepřijede. Oni si bez toho táty vystačí, já myslím že jo, měla jsem strach, že ne, ale já jsem i ten táta.* Dále R1 popisuje, jak jejich poslední návštěva probíhala **R1:** *Ted' vlastně, měl pro ně nějaký dárky. Jinak se nějak nesnažím, aby se moc vídali. Vždycky napíše, že pro ně něco má, ať si pro to třeba přijedu. A pak je z toho taková návštěva, že on měl, protože tam ještě něco zas rozbil v afektu, než sme odjeli. Taky sem čekala, jestli mě zas nebude chtít napadnout. Takže tak no.* R3 uvádí, že její první partner zpočátku neměl o kontakt s dětmi zájem, ale nyní, jak jsou děti starší, již projevil snahu navázat s dětmi vztah a nyní si je jednou za měsíc bere k sobě na návštěvu. **R3:** *Vídají se, vždycky si je vezou k sobě, ale co spolu dělají, o to se nestarám. Ten první teda ze začátku moc nechtěl, ale teď jako sou děcka větší, tak už jo. ... teď jednou za čas jezdí k jeho rodičům, kde sou, takže se vydají jednou za měsíc ... A ten druhý měl vždycky zájem.* R5 uvádí, že mezi otcem a synem nikdy žádné pouto nebylo, a otec nemá absolutně žádný zájem o navázání vztahu se synem. R4 a R6 se shodují, že vztah mezi otcem a dítětem je velice dobrý a kdykoliv otcové mohou, tráví s dětmi čas, berou je na procházky, a když si potřebují matky odpočinout, nebo si něco vyřídit, tak je partneri bez problému pohlídají

4.3.2.3 Kontakt dítěte s rodinou z otcovy strany

Kontakt s rodinou z otcovy strany je úzce spjat se vztahem mezi otcem a dítětem. Nejsou-li děti v kontaktu s otcem, nevidají se ani se členy rodiny z jeho strany. Děti

R2 a R5, kteří nejsou v žádném kontaktu s otcem, nejsou ve styku ani s nikým z rodiny z otcovy strany. R1 říká, že její bývalý partner sám nemá se svou rodinou dobré vztahy, a tudíž ani dětem nemá možnost zprostředkovat vztah například s prarodiči. **R1:** *Občas s jeho sestrou, on totiž sám nemá moc dobrý vztahy s vlastní rodinou. Ale to se vidají málokdy.* Bývalí partneři R3 brávají děti ke svým rodičům, tudíž mají děti možnost být v kontaktu se svými prarodiči. **R3:** *Tak od toho prvního, ti se vidají s jeho rodičama, jakože, a s tím druhým mám malýho ve střídavé péči, takže si ho brává k sobě a někdy ho taky vezme ukázat za svojema rodičema.* Partner R6 bydlí u rodičů, a malého si někdy bere domů, takže má také kontakt s prarodiči. **R6:** *Partner si někdy malýho brává domů, bydlí u rodičů, takže se vidá s babičkou a dědou, a taky s nevlastníma sourozencema partnera.* R4 má s partnerem funkční vztah a říká, že syna brává za svojí rodinou. **R4:** *Jo, jo. S prarodičema, tetama, strýcama, s dalšíma děčkama. Všichni sou z malýho nadšení.*

4.3.2.4 Podpora vztahu matkou

Funkčnost vztahu mezi rodiči se promítá do postojů, které rodič, zaujímá vůči odloučenému rodiči a tyto postoje zprostředkovává svým dětem. Je dobré, když se matky nesnaží bránit kontaktu mezi otcem a dítětem, i když s ním samy nevycházejí. Otcové se po neúspěšném partnerství mnohdy vzdávají svého vlivu na výchovu a tak ztrácejí se svými dětmi kontakt. Respondentky, ačkoliv samy nemají dobré vztahy s otcem dítěte, nebrání jejich vzájemnému styku, ale své děti do komunikace s otcem nenutí, nemají-li samy zájem. **R2:** *Nebudu jim bránit, jsou to aj jejich děti, to je jasná věc. Honza stejně nemá zájem. On od něho nic neočekává. Ten první druh vůbec, vůbec nemá zájem. Ten druhý by aj měl, jenomže je teďka ve výkonu trestu, ale občas klukům napíše.* R1 má s bývalým partnerem problematický vztah, otcí se však bránit v kontaktu s dětmi nesnaží, ale není-li potřeba, tak jej nevyhledává. **R1:** *On mě kontaktuje jenom když má potřebu, aby si na něho děčka vzpoměly, aby sme tam zajeli, protože on nepřijede. ... Nejhorší ale na tom jsou ty jeho nálady. Vždycky to skončí hádkou nebo hůř, a to není asi dobrý, aby se to odehrávalo před děčkama. Takže když nemusí, tak se nevidáme.* R3 je ráda, že se mezi bývalým partnerem a jejich dětmi začal vytvářet vztah, jelikož když byly děti malé, neprojevoval o ně partner zájem. **R3:** *Jó tak jako bránit jim nebudu. Sem ráda, že ten první se začal aspoň trochu zajímat. To je dobře, z toho mám fakt radost. No a s tím druhým máme střídavou péči.* R5 uvádí, že mezi otcem a synem není vytvořeno naprosto žádné pouto, ona

je do vzájemného kontaktu nenutí, a ze synovy strany necítí žádnou potřebu otce kontaktovat, ale kdyby měl zájem, tak mu určitě bránit nebude. R4 a R6 vnímají vztah otce s dítětem velice kladně, otec se snaží být v každodenním kontaktu s dítětem a respondentky se těší, až spolu budou moci žít jako rodina ve společném bytě, který momentálně obě i se svými partnery hledají. **R6:** *Kontakt podporuju, poslední dobou čím dál tím víc. Partner chodí za mnou a za malým každý den. Ted'ka s partnerem čekáme, až se zrekonstruuje byt.*

4.3.2.5 Volný čas

Trávení volného času otce s dítětem je rozdílné s ohledem na vzájemný vztah a také na věk dítěte. Rodič, který nežije s dítětem se ve snaze udržet s ním vztah může stát tolerantnější například vůči nevhodnému chování. Z jeho role se začíná vytrácet autorita a rodičovské chování, aby si dítě získal na svoji stranu, může se snažit zajistit si jeho přízeň materiálními prostředky či mu zprostředkovává takové aktivity, které si druhý rodič nemůže dovolit. R1 uvádí, že její bývalý přítel si děti snaží získat prostřednictvím dárků. **R1:** *On si je snaží spíš kupovat hračkama a tak, než že by si s nima dovedl hrát.* R3 se nezajímá o to, jakým způsobem tráví děti s otcem volný čas. **R3:** *Vídají se, vždychy si je vemou k sobě, ale co spolu dělají, o to se nestarám.* R2 má děti se dvěma partnery. O prvním říká, že nemá zájem o to, trávit s dětmi volný čas. Podobně to má i R5, kdy otec nemá o dítě vůbec žádný zájem. Druhý partner R2 se dětem věnoval, ale nyní je ve výkonu trestu, takže s dětmi komunikuje pouze prostřednictvím dopisů, ale R2 si myslí, že po propuštění bude mít zájem, a s dětmi se bude chtít vídat. **R2:** *Ale ten první druh vůbec nemá zájem. Ten druhý si zase děti brával, aj sladkosti, hračky jim kupoval. Bral si je na fotbal, vlastně je naučil hrát fotbal.* R4 a R6 hodnotí přístup partnera k dítěti velice pozitivně, potomkům se věnují, ale jelikož jsou děti ještě malé, nemají otcové příliš velké možnosti, jak s nimi mohou trávit volný čas.

4.3.2.6 Vyživovací povinnost

V otázce dobrovolnosti a ochoty přispívání otce na dítě hraje důležitou roli finanční zajištění otce a také vztah, který s dítětem má, nehledě na to, že tuto povinnost mají vůči dítěti oba rodiče a při jejím neplnění je možné ji soudně vymáhat. Čím lepší je vztah mezi vzdáleným rodičem a dítětem, tím ochotněji a lépe plní vyživovací povinnost. R4 a R6 jsou s partnery ve funkčním vztahu, a otcové jsou téměř v každodenním kontaktu s dítětem. Jak respondentky uvádějí, když je potřeba, partneři ochotně a bez výhrad přispívají. **R4:** *Přispívá na plínky, na jídlo, prostě jak je potřeba. Stačí říct a on, partner se postará. ... A když zrovna nemá, pomáhá nám i jeho rodina.* **R6:** *Ano, přispívá vlastně. Posílá penízky malýmu, někdy mu ještě koupí Nutrilon a plínky, jako bokem. Přispívá dobrovolně ...* R6 dále dodává, že se s partnerem domluvili, a nechají si soudně potvrdit, jak se o příspěvcích domluvili. **R6:** *... teďka devatenáctýho deme sice na soud, aby to bylo soudně potvrzený, ale my sme se na tom víceméně dohodli sami, takže já si myslím, že ten soud bude rychle udělaný.* S neochotou platit výživné se setkala R2 u obou bývalých partnerů a podala na ně trestní oznámení, ale nesetkala se s žádnou změnou, doufá, že až její druhý bývalý partner bude propuštěn z vězení, doplatí jí alimenty zpětně. **R2:** *Teďka momentálně neplatijou výživný, ani jeden. Podávala jsem trestní oznámení, na toho prvního řekli, že se nedá nic dělat, že on je na úřadě práce, že na to prostě finančně nemá a takový, takže z toho nic nebylo. A ten druhý je ve výkonu trestu a tam vlastně práci nemá. Nemá z čeho teď platit, ale je domluvený, že až vyleze z věznice, tak si okamžitě najde práci a bude mi to splácet ten dluh a platit, jakože pravidelně.* R3 uvádí, že kdyby nebyly příspěvky určeny soudně, ani jeden z partnerů by nebyl ochoten na děti přispívat. **R3:** *Jo, ten první to má určený soudně, dobrovolně by to asi neděla. A ten druhý taky. Máme střídavou péči, ale stejně taky přispívá.* R1 si od bývalého partnera raději nechce nic brát, jelikož má obavy, že by jí mohl fyzicky napadnout, jak se stalo naposledy, když jí zavolal, ať si přijede pro peníze na děti. **R1:** *Ne. Ne. Já ani asi nechci. To bylo naposled nedávno, protože mi zavolal, že si mám přijet, že mi dá nějaký peníze na děcka. Dal mi nějakých pár tisíc najednou, a ještě mě pro to zbil vlastně. ... Takže takhle by byly ty peníze od něho, jinak ne.* Partner R5 má též soudně nařízeno přispívat na dítě, ale tuto povinnost neplní příliš spolehlivě, zaplatí, jen když je upozorněn respondentkou a výživné neuhrazuje v plné výši. **R5:** *Jenom když mu zavolám. Má určený výživný, šest set, a z toho mi teda někdy pošle tak tři stovky. Takže výživný má určený a ještě ho neposílá jak by měl.*

Tabulka 3 Výsledky otevřeného kódování – Vztah otce s dítětem

KATEGORIE	KÓDY	ÚRYVKY
Vztah otce s dítětem	Přijetí otcovské role	„ <i>má ho rád</i> “, „ <i>celkem jakože jo</i> “, „ <i>on ho ani nechce vidět, syna</i> “, „ <i>on je má rád</i> “, „ <i>vůbec ze začátku, teďka jednou za čas</i> “
	Kontakt s otcem	„ <i>občas klukům napíše</i> “, „ <i>Ahoj, jak se máš?, to je všechno</i> “, „ <i>když má potřebu, aby si na něho děcka vzpomněly</i> “, „ <i>se nějak nesnažím, aby se moc vídali</i> “, „ <i>jednou za čas</i> “
	Kontakt dítěte s rodinou z otcovy strany	„ <i>občas s jeho sestrou</i> “, „ <i>s jeho rodičama</i> “, „ <i>vezme ukázat za svojema rodičema</i> “, „ <i>s babičkou a dědou, a taky s nevlastníma sourozencama partnera</i> “, „ <i>s prarodičema, tetama, strýcama, s dalšíma děčkama</i> “
	Podpora vztahu matkou	„ <i>nebudu jim bránit</i> “, „ <i>vždycky ti skončí hádkou nebo hůř</i> “, „ <i>jako bránit jim nebudu</i> “, „ <i>máme střídavou péči</i> “, „ <i>kontakt podporuju</i> “
	Volný čas Vyživovací povinnost	„ <i>si je snaží spíš kupovat hračkama</i> “, „ <i>co spolu dělají, o to se nestarám</i> “, „ <i>bral si je na fotbal</i> “ „ <i>přispívá</i> “, „ <i>momentálně neplatijou výživný ani jeden</i> “, „ <i>to má určený soudně, dobrovolně by to asi nedělal</i> “, „ <i>já ani nechci</i> “, „ <i>výživný má určený a ještě ho neposílá jak by měl</i> “

Zdroj: vlastní výzkum

4.3.3 Podpora rodiny

Ve třetím okruhu se zaměřuji na vztah klientek s jejich rodinami. Zajímám se o příčiny pobytu klientek v azylovém domově, jak jejich situaci vnímá rodina, zda jsou s ní respondentky v kontaktu a mají-li v rodině zázemí, ve kterém se mohou svěřovat se svými radostmi i starostmi s upřímností a důvěrou. Dále zjišťuji, jaké mají respondentky plány do budoucna a co hodlají dělat, až budou muset opustit azylový dům.

4.3.3.1 Příčiny pobytu v azylovém domě

Důvody pobytu respondentek se různí, často zmiňovanou příčinou je nepříznivá finanční situace, kdy respondentky, poté, co je opustil partner, nedokázaly samy zvládnout platit nájem a zajistit potřeby rodiny. **R2:** *Druh od nás odešel, zůstala jsem sama s dětma prostě ... opozdila jsem se s nájmem, zaplatila jsem to pozdějš než na termín a už mě nedali nájemná smlouvu ... na bydlení jsem nedostávala ani korunu, musela jsem to asi dva roky platit ze svého. Jakože fakt sem to nezvládala a vznikl tam pak vlastně dluh že, tak sem se musela odstěhovat a od té doby su tady.* **R3:** *Byty sou strašně moc drahý a sama bych to neutáhla.* **R5:** *Bydlela jsem v pronájmu, ale majitel tam měl nějaký problémy s bydlením. Exekuce, nebo něco takovýho tam měl, takže jsem musela odejít.* R1 opustila partnera kvůli domácímu násilí, kterého se na ní dopouštěl, poté, co se rozešli, odešla do azylového domu, ale zase se k němu vrátila, a nyní se nachází ve stejné situaci. **R1:** *Protože jsme utekli od otce dětí, kde jsme vlastně bydleli a tak sem se ocitla tady. Vlastně teda už podruhé. Dala jsem mu ještě šanci, říkal že se změní, ale bylo to pořád stejný a já už na to nemám, zvládat ty jeho agresivní nálady. ... Neměla jsem vlastně kam jít.* R4 nemá dobré vztahy s rodinou a proto bydlela na ubytovně, kterou však musela v těhotenství opustit, jelikož tam nebyly vyhovující podmínky pro výchovu dítěte. Také R6 nemá dobré rodinné vztahy a jelikož zatím nemají s partnerem sehnané bydlení, je nyní v azylovém domě.

4.3.3.2 Státní finanční podpora

Všechny respondentky jsou závislé na finanční podpoře od státu, ale některé přesně nedokázaly pojmenovat, jaké dávky pobírají. **R5:** *Tak určitě jsem na těch dávkách. ... Sociálních?* **R2:** *Dávky, nevím jak se tomu přesně říká. ... Asi dávky v hmotné nouzi.* **R1:** *Ted' vlastně mateřská a nějak ty úřady no.* **R4:** *Mateřská. A pomoc v hmotné nouzi?* Žádná z respondentek nechodí do zaměstnání, pouze R3 má brigádu. **R3:** *No tak brigáda, v Albertu dělám prodavačku a sociálka.* R6 uvádí, že jejím finančním příjmem je mateřská a alimenty, na kterých je domluvena s partnerem, a které si chtějí sami dobrovolně soudně potvrdit. **R6:** *Vlastně mateřská dovolená plus alimenty od partnera. ... deme sice na soud, aby to bylo soudně potvrzený, ale my sme se na tom víceméně dohodli sami ...*

4.3.3.3 Vztahy se členy rodiny

Všechny respondentky udržují vztah alespoň s někým z rodiny. Z rozhovoru vyplývá, že nejdůležitější je pro respondentky vztah s matkou, i když neudržují vztah s nikým z rodiny, jsou v kontaktu alespoň s ní. Respondentky, kromě R2 pocházejí z Olomouce a mají tady také své rodiny, takže jsou s nimi v kontaktu a mají dobré možnosti se setkávat. R2 má rodinu v Bruntále, a mají-li možnost, vzájemně se navštěvují. **R2:** *Vídám se s babičkou, dědou, tetkama, s rodičema. Jezdím na návštěvy, aspoň jednou za měsíc. Nebo přijede mama, tata je nemocnej s nohama, ale mama tu už byla několikrát.* R5 udržuje kontakt se svými sourozenci a maminkou, které chodí pomáhat s bytem, R5 byla také z matčiny strany nabídnuta možnost, aby s ní bydlela, místo pobytu v azylovém domě, ale při vzájemné soužití docházelo ke konfliktům, a jelikož se R5 nepodařilo najít žádné bydlení, vrátila se zpět do azylového domu. **R5:** *Tak určitě. Mám bratry, tři, to mám pak jenom maninku, za ňou chodím na návštěvu. To je zase něco jinýho, vím, že se mám kam vrátit. Popovídáme, ona už taky není nejmladší, tak jí pouklízím v bytě a zajdu nakoupit, si řekne co potřebuje.* **R3:** *S mámou a se ségrou. Máme dobré vztahy. Chodíme na návštěvu, někdy tam aj přespíme. To se děcky vždycky těšijou, že budou spát u babičky.* Také R1 má dobré vztahy a udržuje kontakt s celou rodinou. **R1:** *S babičkou, se sestrou, s mámou, vlastně s celou mojí rodinou. Se sestrou se vidáme každou chvilku, bydlí tady přes cestu. To se buď ona někdy zastaví, nebo já zajdu k ní. Vždycky probereme co je novýho a tak.* R4 nemá příliš dobré rodinné vztahy, jediný člověk, se kterým udržuje kontakt je její maminka. **R4:** *Jenom s mamkou. Jinak nechcu. Vůbec mě nezajímají. Pořád jenom hádky o to, a o to. Pořád sme se dohadovali. To byl taky důvod, proč sem šla rači na tu ubytovnu. Mamka někdy přijde za mnou a za malým. Někdy du zas na návštěvu já k ní, ale to moc ne. Jenom když vím, že nikoho nepotkám.* R6 má s rodinou z matčiny strany dobré vztahy. **R6:** *Co se takhle rodiny týká, tak nejlepší kontakt mám vlastně s maminkou a s rodinou s její strany. Za mamou chodíme s malým na návštěvy. Ted'ka sme byli na oslavě narozenin, takže jsem se viděla s celou rodinou. Užili jsme si jako parádní víkend.* S rodinou z otcovy strany má však R6 komplikované poměry, zejména po konfliktu s babičkou. **R6:** *Z otcovy strany ... to bych radši nekomentovala. Máme konflikt, kdy babička mě pošpinila a tak to prostě dopadlo. Takže už se prostě s něma vídat nehodlám. Docela mě to mrzí, je to babička. A otec je samozřejmě na její straně, a mě se nezastane.*

4.3.3.4 Vliv pobytu v azylovém domě na vztahy s rodinou

Vztah respondentek s rodinami není ovlivněn jejich pobytem v azylovém domě. Všechny respondenty se shodují na tom, že rodina chápe, proč jsou v azylovém domě a tento fakt nějak neovlivnil vztahy mezi nimi. Rodiny jsou rády, že respondenty mají alespoň nějaké bydlení a nejsou na ulici. **R5:** (o příbuzných) *Tak taky bydlíjou v pronájmu, a když to vezmete, to ste taky jednou nohou venku. Takže to je tak nastejno. Nemají výhrady.* R3 se dívá na situaci podobně. **R3:** *Tak je to bydlení jako bydlení, oni mají sami malý byty, takže...* R1 odešla do azylového domu od partnera, který byl agresivní a fyzicky ji napadal, takže rodina byla zejména ráda, že se jí podařilo odpoutat se od nevhodného partnera. **R1:** *Oni jsou hlavně rádi, že nejsem s ním.* Maminka R4 vnímá pobyt v azylovém domě jako lepší možnou variantu bydlení ve srovnání s předcházející situací. **R4:** *Tak mamka je ráda, že nějak žijeme. Hlavně je asi nejraději, že už nejsu v té ubytovně.* Také maminka R6 je ráda, že má dcera alespoň nějaké zázemí, že není na ulici. **R6:** *Maminka není dvakrát nadšená, jako po pravdě už se taky těší, až budu mít svoje, že jo. Na druhou stranu je ráda, že jako sem tady, zas lepší, než bych byla na ulici, vždycky říká.* Rodiče R5 na ni tlačí, aby si našla bydlení, a také chtějí, aby se přestěhovala za nimi do Bruntálu, v otázce bydlení se většinou zapojují spíše matky než otcové, ale v případě R5 je tomu naopak. **R5:** *No rodiče pořád jako, hlavně tata tlačí, vlastně do půl roku si musím něco najít, takže tata ať jdu bydlet do Bruntálu, protože oni, jako rodiče bydlíjou v Bruntále.*

4.3.3.5 Pomoc od rodiny

Respondenty uvádějí, že má-li rodina alespoň nějakou možnost, snaží se pomoci. Většina respondentek se setkává s nejvýraznější pomocí od svých matek, v případě R2 je to otec, kdo se zapojuje, a pomáhá respondentce nalézt bydlení. Otec R2 také chce, aby se přestěhovala za nimi zpět do Bruntálu. **R2:** *Tata mi shání jako v Bruntále podnájem. Chce abych se tam za něma vrátila. Finančně mě taky podpoří, když to jde, tak jo, nemůžu říct, že ne. Když mama přijede, tak vždycky doveze klukům nějaký kokina nebo něco.* R3 pomáhá rodina také hledat bydlení. **R3:** *Tak taky pomáhají hledat byt pro mě, ale jakože by finančně, to nee. Mají tak sami, aby vyšli.* R4 a R6 pomáhají maminky, jak jen můžou. **R4:** *Když nemám, mamka mi koupí plínky, nebo donese, co zrovna potřebuju. Když řeknu, že něco potřebuju, tak když může, tak mi pomůže.* R6 dostala nabídku, aby se přestěhovala zpátky domů, ale jelikož nemá ideální vztah s přítelem své matky, tak nabídku raději

odmítla. **R6:** *Tam je to takový složitý, jako maminka by chtěla, abych šla zpátky domů, jenomže je znova vdaná a její partner mě popravdě moc nemusel, nemusí a asi ani nebude mět moc v lásce, takže to bohužel nejde no. Takže tak. Maminka maminky, jako babička hlídala malýho, když sme si chtěli s partnerem zajít na ples. ... A když to de, tak mi mama občas taky koupí ten Nutrilon, jde, malýmu koupí nějaký oblečeníčko, nebo něco. Ale jako finančně nebo tak moc ne, sama má teďka malou holčičku. R1 pomohla rodina, zejména maminka, u které bydlela, když se rozhodla opustit partnera a neměla kam jít, ale uvádí, že dlouhodobě by takto žít nedokázala, i přesto že mají dobré vztahy. **R1:** *Máma mě vlastně odvezla od něho, a bydlela jsem u ní, než sme vlastně šli sem. Není to ale jako na to žítí, že opravdu, že by sme spolu dokázali až tak žít. Taky psychicky mě podpoří, někdy i finančně, jak to jde. Pomáhají mi no. Pouze R5 říká, že jí rodina nemá jak pomoci. **R5:** *Tak mají taky svýho dost, mají svojí rodinu, a taky mají co dělat, aby to utáhli. Aby zaplatili ten nájem. Takže nemají mi jak pomoc, ani kdyby chtěli.***

4.3.3.6 Opora

Zde se zaměřuji zejména na psychickou podporu ze strany rodiny. Opora nejen od členů rodiny, ale také od přátel, partnerů či pracovníků azylového domu je pro klientky důležitá zejména při řešení náročných životních situacích. Prostřednictvím funkčních sociálních vztahů se člověk dokáže lépe vyrovnávat se svými problémy. Klientky, které spojují podobné osudy, mají k sobě blízko, a vzájemně si svěřují své starosti a podporují se. **R2:** *Jo, tady s holkama si říkáme všechno. R1: Tady s holkama, máme blízko jedna k druhé. Tak máme svoje cejchy.* Téměř všechny respondentky se svými problémy obrací na pracovnice azylového domu, zejména když potřebují poradit s administrativními záležitostmi. **R4:** *... a třeba když potřebuju pomoct něco s úřadama, tak du za pracovníci, sou moc ochotný. R5: No a částečně personálu. Že sem měla problémy s tou maminkou, to sem řekla. Že to není dobrý s tím otcem od Davida, nechce platit ... R2: Moje klíčová pracovnice, vždycky když je nějaký problém, jdu za ní. Ona mi poradí, pomůže mi, co mám dělat. R6 má pocit, že jí jedna z pracovnic nemá příliš ráda, a tak se raději se svými starostmi obrací na partnera a maminku. **R6:** *Personálu se moc, co se takhle problému týče moc nesvěřuju, protože, ne že bych jim nevěřila, ale určitá nejmenovaná paní tady z personálu mi přijde ... možná je to jenom můj pocit, ale přijde mi, že je na mě taková dost vysazená, takže vím, že oni si to mezi sebou povijou, takže to radši řeším s partnerem nebo**

s maminkou. R3 má největší oporu ve své kamarádce. **R3:** *Mám takovou kamarádku, dalo by se říct, že na život a na smrt. Té můžu říct všechno. Už mi mockrát pomohla.*

4.3.3.7 Plány do budoucna

Respondentky mají do budoucnosti podobné plány, všechny se snaží vyřešit problémy související s hledáním vlastního bydlení. **R3:** *Hledám, hledám si bydlení, našla sem si, ale nechala sem si ho utýct, takže hledám dál. Jako doufám, že fakt něco nandu. To bydlení je největší problém. R4 čeká, až byt dostane. R4:* *Však dostanu byt ne? A kdybych nedostala, tak bych šla asi bydlet k mamce aj s přítelem. R2 má obavy, že když se jí nepodaří sehnat bydlení v Olomouci, bude se muset odstěhovat za rodinou do Bruntálu, odkud pochází, ale to se jí příliš nelíbí, protože jak ona, tak její děti zde mají své přátele a známé. R2:* *... doufám, že něco seženu, ať nemusím odjet do toho Bruntálu. ... Mám tady známý, kámošky a tak ... Děcka se narodily tady, mají tady svoju partu. Takže Bruntál je takový strašák, poslední možnost. Pouze respondentky R1 a R6 se zmiňují, že si v budoucnu najdou práci. R1 se aktivně snaží, aby získala nějaké pracovní uplatnění a již v minulosti měla zájem zlepšit své dovednosti, i když se jí zrovna nedařilo. R1:* *Chtěla bych na nějaký kurz, třeba jestli by mě úřad nepodpořil, nějaký rekvalifikační kurz. Měla jsem jeden, počítačovej, ale to mě moc nešlo. Nejdou mi tabulky a podobný věci. Počítač zapnu, najedu na internet a to je všechno. Chtěla bych zkusit nějaký kurz sociální nebo něco a najít si práci. R6 si plánuje společnou budoucnost se svým partnerem a synem. R6:* *Teda tatínek říkal, že příští rok bude holčička. To sem mu řekla, že příští rok teda určitě ne, ale holčička by být mohla. Uvidíme kdy. Také ona přemýšlí o rekvalifikačním kurzu a naskytla-li by se jí možnost, byla by ochotna pracovat i z domu. R6:* *... a potom časem, že bych si našla nějakou práci, třeba aj kdybych měla jenom z domu něco dělat, na přilepšenou, ...*

Tabulka 4 Výsledky otevřeného kódování – Podpora rodiny

KATEGORIE	KÓDY	ÚRYVKY
Podpora rodiny	<p>Vztahy se členy rodiny</p> <p>Vliv pobytu v AD na vztahy s rodinou</p> <p>Pomoc od rodiny</p>	<p>„s babičkou, dědou, tetkama, s rodičema“, „mám bratry, tři, pak jenom maminku, za ňou chodím“, „s mámou a ségrou“, „jenom s mamkou“, „s maminkou a s rodinou s její strany, ... z otcovy strany ... to bych radši nekomentovala“</p> <p>„nemají výhrady“, „jsou hlavně rádi, že nejsem s ním“, „mamka je ráda, že nějak žijeme“, „maminka není dvakrát nadšená“, „hlavně tata tlačí, ... ať jdu bydlet do Bruntálu“</p> <p>„tata mi shání jako v Bruntále podnájem, ... finančně mě taky podpoří“, „pomáhají hledat byt“, „koupí plíny, nebo donese, co zrovna potřebuju“, „hlídala malýho, ... občas koupí Nutrilon, nějaký oblečeníčko“, „bydlela jsem u ní, ... psychicky mě podpoří, někdy i finančně“, „nemají mi jak pomoc, ani kdyby chtěli“</p>

Zdroj: vlastní výzkum

SHRNUTÍ

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jaké vztahy mají klientky s partnery, se kterými mají děti a jak jejich vzájemný vztah ovlivňuje přístup otce k dítěti. Dále jsem se zabývala jejich vztahy s rodinou.

Prostřednictvím jedné z dílčích výzkumných otázek jsem chtěla zjistit, zda mají klientky azylového domu funkční vztah s otcem svých dětí. Během rozhovorů a následného zpracování jsem došla k závěru, že respondentky nemají příliš dobré vztahy s otcem svých dětí. Důležitou roli zde hraje fakt, zda respondentky jsou či nejsou stále ve vztahu s partnerem, se kterým dítě mají. Respondentky, které již nejsou ve vztahu s otcem dítěte s nimi nedokáží dobře vycházet a komunikovat na rozdíl od respondentek, které jsou stále ve vztahu s partnerem, se kterým mají dítě. Z rozhovorů vyplývá, že některé respondentky se pokoušejí o komunikaci s bývalým partnerem zejména kvůli dětem, ale jiné nemají absolutně žádný zájem navázat s nimi jakýkoliv kontakt. Příčiny rozpadu vztahu byly odlišné, svou roli zde sehrála závislost, agresivní jednání ze strany partnera, trestná činnost partnera, či angažovanost rodiny jednoho z partnerů do vztahu.

Další výzkumnou otázkou jsem chtěla zjistit, jak respondentky vnímají rodičovskou roli otce. Je-li tato role z pohledu matek dostatečně a kvalitně naplňovaná. Dále jsem chtěla vědět, podporují-li respondentky vzájemný vztah mezi otcem a dítětem. Odpovědi respondentek v otázce zájmu otce o vztah s dítětem se lišily. Z rozhovorů vyplynulo, že přístup otců ke vztahu s dítětem je různý a někteří nemají o kontakt s dítětem vůbec žádný zájem. V jednom případě bylo dítě důvodem rozpadu vztahu. Respondentky, které mají děti s více partnery, se setkaly s různými přístupy otců k rodičovské roli a měly tak možnost srovnání. Respondentky mající funkční vztah se shodují, že jejich partneři přistupují k otcovské roli zodpovědně. To, zda jsou děti v kontaktu s otcem je úzce spjato s existencí vztahu mezi dítětem a rodinou z otcovy strany. Zde bylo pravidlem, že není-li dítě v kontaktu s otcem, neudrží vztah ani s nikým z jeho rodiny a vídá-li se s otcem, setkává se zejména se svými prarodiči. Respondentky uvádějí, že projevuje-li otec zájem o komunikaci s dítětem, ony jejich vztahu nebrání. V této výzkumné otázce jsem se zabývala také tím, jak otcové plní vyživovací povinnost vůči dítěti. Zde hraje důležitou roli finanční zajištění otce a zejména jeho vztah k dítěti. Čím lepší je vztah mezi otcem a dítětem, tím ochotněji a lépe plní vyživovací povinnost. Respondentky, které mají

s partnery funkční vztah, uvádějí, že otcové ochotně a bez výhrad přispívají. Oproti tomu respondentky, které již nejsou ve vztahu s otci dítěte, se shodují na tom, že kdyby jejich bývalí partneři neměli vyživovací povinnost nařízenou soudně, tak dobrovolně by na dítě nepřispívali.

Třetí výzkumnou otázkou jsem zkoumala, jak rodina respondentek vnímá, že jsou ubytovány v azylovém domově a zda tento fakt nějak ovlivnil jejich vztahy. Z rozhovorů vyplynulo, že rodiny respondentek jsou rády, že mají alespoň tuto možnost bydlení a nejsou na ulici. Respondentky uvádějí, že jejich rodiny chápou, proč jsou v azylovém domově a tento fakt nějak neovlivňuje vztahy mezi nimi. Některé respondentky uvádějí, že je na ně ze strany rodiny vyvíjen nátlak, aby intenzivně hledaly vlastní bydlení. Všechny respondentky udržují kontakt s někým ze svojí rodiny, nejdůležitějším člověkem, se kterým udržují vztah všechny respondentky jsou jejich matky.

V poslední výzkumné otázce jsem se zaměřila na oporu respondentek, kterou dostávají od své rodiny, partnerů, přátel či pracovníků azylového domu. Respondentky se shodovaly, že si jsou navzájem oporou, jelikož k sobě mají díky podobným osudům jedna k druhé blízko. Také pracovnice hrají důležitou roli v životě respondentek, jelikož jim pomáhají řešit administrativní záležitosti, a také se jim mohou svěřit s problémy, které mají v rodině. Myslím si, že každý člověk potřebuje někoho, kdo je mu oporou a kdo jej podporuje a že díky takovýmto vztahům se člověk dokáže lépe vyrovnávat se svými problémy.

ZÁVĚR

Ve své absolventské práci jsem se zabývala problematikou vztahů klientek Azylového domu Fondu ohrožených dětí v Olomouci s jejich rodinami a otci jejich dětí. Cílem mého výzkumu bylo zjistit, jaké mají klientky azylového domu vztahy s otci svých dětí, zda jsou stále partneři, popřípadě co bylo příčinou rozpadu vztahu a mají-li snahu o to, aby s bývalým partnerem vycházely. Dále jsem zjišťovala, jak klientky azylového domu podporují jejich rodiny.

Cílem práce bylo nalézt odpovědi na otázku, jaké jsou partnerské a rodinné vztahy klientek azylového domu. Na základě zvoleného cíle a výzkumných otázek jsem došla k závěru, že vztahy klientek azylového domu s otci jejich dětí nejsou příliš harmonické. Většina klientek již není ve vztahu s partnery, se kterými mají děti. Klientky, ačkoliv samy příliš dobře nevycházejí s bývalými partnery se svým dítětem, nesnaží zabránit v kontaktu s otcem, ale ani je do komunikace nenutí, nemají-li samy zájem. Zájem otců o dítě je též rozdílný, někteří o své dítě projevují zájem, jiní se od otcovské role distancují, či ji plní pouze částečně a jen z povinnosti. To se také projevuje v kontaktu dětí s rodinou z otcovy strany, kdy nemá-li dítě dobrý vztah s otcem, neexistuje ani komunikace mezi ním a rodinou z jeho strany. Z otázek zaměřených na rodinu je patrné, že v ní mají všechny klientky oporu. Ne všechny klientky vycházejí s celou rodinou, ale svými matkami jsou podporovány všechny. Klientky se shodují na tom, že rodina chápe, proč jsou v azylovém domě, a tento fakt neovlivnil jejich vztahy, a má-li rodina nějakou možnost, snaží se pomoci.

Má absolventská práce může být přínosem pro ostatní klientky azylového domu, kdy jim může pomoci nahlédnout na případy podobné jejich, a to může přispět k lepšímu pochopení jejich vlastní situace. Dále zde vidím možnost využití pracovníky azylových domů k zefektivnění práce s klientkami například při stanovení jejich osobních cílů – ve snaze o zlepšení vztahu mezi klientkou a bývalým partnerem

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Azylový dům Fondu ohrožených dětí v Olomouci [online]. [cit. 2015-09-8]. Dostupné z <http://www.azylovydumolomouc.cz>

BAKALÁŘ, Eduard. *Průvodce otcovstvím, aneb, Bez otce se nedá (dobře) žít*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-605-0

BURGESSOVÁ, Adrienne. *Návrat otcovství: jak se stát moderním otcem*. Brno: Jota, 2004. ISBN 80-7217-296-4

ČÁP, J. MAREŠ, K. *Psychologie pro učitele*. 2 vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7

DUDOVÁ, R.. HASTRMANOVÁ, Š. *Otcové, matky a porozvodová péče o děti*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-124-8

DUNOVSKÝ, Jiří. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, 1986. ISBN 08-040-86

FISCHER, S. ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 2 vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0

Fond ohrožených dětí [online]. [cit. 2015-09-13]. Dostupné z <http://www.fod.cz/o-nas>

GAVORA, P. JŮVA, V. HLAVATÁ V. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2 vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0

HARTL, Pavel. *Velký psychologický slovník*. 4 vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5

HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1168-3.

HOLÁ, Lenka. *Rodinná mediace v České republice*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-015-4

KOZLOVÁ, Lucie. *Sociální služby*. Praha: Trion, 2005. ISBN 80-7254-662-7

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 2 vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9.

LACINOVÁ, L. ŠKRDLÍKOVÁ, P. *Dost dobří rodiče, aneb Drobné chyby ve výchově povoleny*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-442-7.

LANGMEIER, J. KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2 vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

LANGMEIER, J. MATĚJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. 4 vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1983-5

LOVASOVÁ, Lenka. *Rodinné vztahy*. Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-66-0.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují*. 6 vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 987-80-262-0398-8

MATOUŠEK, O. KODYMOVÁ, P. KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2 vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0

MATOUŠEK OLDŘICH A KOL. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3

MATOUŠEK, O. PAZLAROVÁ, H. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče*. 2 vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0522-7

Metodika Azylového domu Fondu ohrožených dětí v Olomouci, interní materiály – nepublikováno) [online]. [cit. 2015-09-23]. Dostupné z <http://www.azylovydumolomouc.cz/stahnout/>

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1362-4

Národní koncepce podpory rodin s dětmi [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf

Národní koncepce rodinné politiky [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf

NOVÁK, Tomáš. *Manželské a rodinné poradenství*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1316-0

NOVÁK, T. POKORNÁ, A. *Peníze a manželství*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1618-3

NOVÁK, Tomáš. *Péče o dítě po rozvodu a její úskalí*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4110-9

NOVÁK, Tomáš. *O otcovské roli*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4498-8

Oddělení koncepce sociálních služeb [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/18661>

PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-039-2

Porodné [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z <https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/porodne>

PRUDKOVÁ, T. NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0

Přídavek na dítě [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prid_na_dite

Rodičovský příspěvek [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp

Sociálně-právní ochrana dětí [online]. [cit. 2015-09-15]. Dostupné z <http://www.ospod.cz/informace/obecne>

STRAŠÍKOVÁ Blanka. *V roli rodičů a prarodičů*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0848-0

STRAUSS, A. CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80-85834-60-X

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě a rozvod rodičů*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2181-0

ŠVARŤÍČEK, R. ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6

TRAPKOVÁ, Ludmila. *Rodinná terapie psychosomatických poruch*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-889-9

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-246-1318-5

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Průvodce partnerským vztahem*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2054-8

WILLERTON, Julia. *Psychologie mezilidských vztahů*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3924-3

YABLONSKY, Lewis. *Otcové a synové*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-075-8

Zákon o sociálních službách [online]. [cit. 2015-09-20]. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

Zákon o státní sociální podpoře [online]. [cit. 2015-09-23]. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AD – azylový dům

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

č. - číslo

FOD – Fond ohrožených dětí

Kč – koruna česká

MHMP – Magistrát hlavního města Prahy

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

např. - například

OSPOD - Orgán sociálně-právní ochrany dětí

PAS - syndrom odcizeného, odmítaného či zavrženého rodiče, syndrom odcizení v rodině

R 1 – respondentka 1

R 2 – respondentka 2

R 3 – respondentka 3

R 4 – respondentka 4

R 5 – respondentka 5

R 6 – respondentka 6

s. - strana

Sb. - sbírky

tzn. – to znamená

tzv. – takzvaný

§ - paragraf

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Souhrn výzkumného vzorku	47
Tabulka 2 Výsledky otevřeného kódování – Partnerský vztah	52
Tabulka 3 Výsledky otevřeného kódování – Vztah otce s dítětem	58
Tabulka 4 Výsledky otevřeného kódování – Podpora rodiny	64

SEZNAM PŘÍLOH

1 Otázky k rozhovoru

2 Přepis rozhovorů

3 Žádost o poskytnutí sociálních služeb v AD pro matky s dětmi Fondu ohrožených dětí v Olomouci

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY K ROZHOVORU

A) Obecná charakteristika žen

Jak dlouho jste v azylovém domě?

Jedná se o váš první pobyt? (po kolikáté?)

Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

Jaký je váš věk?

Jaké je vaše vzdělání?

Jaký je váš rodinný stav?

Co je zdrojem vašeho příjmu?

B) Vztah s partnerem a jeho vztah s dětmi

Kolik máte dětí?

Máte všechny se stejným partnerem?

Bylo těhotenství plánované?

Jak jsou staré?

V jakém vztahu jste (byla) s otcem dítěte?

Jak dlouho jste spolu (byli?) => Co bylo příčinou rozpadu vašeho vztahu?

Jak vycházíte s otcem dítěte? (když nevycházejí – Pracujete na svém vztahu, aby jste spolu vycházeli?)

Jaký má otec vztah s dítětem?

Podílí se finančně na výchově dítěte?

Vídá se s nimi? (Ne – proč => Existují situace, kdy může přijít s dítětem do kontaktu?)

(Ano – jak spolu tráví čas?)

Podporujete jejich kontakt, nebo se mu naopak snažíte zabránit?

C) Rodinné vztahy

Udržujete s někým z rodiny vztah? (S kým? => Proč právě s tímto člověkem?)

Co je příčinou, že se s vámi rodina přestala stýkat/ vy s rodinou?

Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany? (Jak tato pomoc vypadá?)

Kdy jste se z někým z rodiny viděla naposledy? (Jak setkání probíhalo?)

Komu se můžete svěřit se svými problémy? (Spolubydlící, personál AD)

Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

PŘÍLOHA PII: PŘEPIS ROZHOVORŮ

RESPONDENTKA 1

T: Jak dlouho jste v azylovém domě?

R: V červnu to bude rok. V červnu.

T: Jedná se o váš první pobyt?

R: Je to můj druhý pobyt.

T: Jaký je váš věk?

R: Třicet dva.

T: Jaké je vaše vzdělání?

R: Základní.

T: Jaký je váš rodinný stav?

R: Svobodná.

T: Co je zdrojem vašeho příjmu?

R: Teď vlastně mateřská a nějak ty úřady no.

T: Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

R: Protože jsme utekli od otce dětí, kde jsme vlastně bydleli a tak sem se ocitla tady. Vlastně teda už podruhé. Dala jsem mu ještě šanci, říkal že se změní, ale bylo to pořád stejný a já už na to nemám, zvládat ty jeho agresivní nálady. ...Neměla jsem vlastně kam jít.

T: Kolik máte dětí?

R: Dvě.

T: Máte všechny se stejným partnerem?

R: Obě mám se stejným partnerem.

T: Bylo těhotenství plánované?

R: Plánované ne, ale chtěné. Plánované ne, ale měla sem radost.

T: Jak jsou staré?

R: Šest a čtyři bude mít.

T: V jakém vztahu jste (byla) s otcem dítěte?

R: Partner.

T: Jak dlouho jste spolu (byli)?

R: Pět, pět, vlastně skoro šest let. Vlastně jsem otěhotněla v dubnu, a v prosinci jsem rodila. Poznali jsem se v lednu, takže to byla hodně velká rychlovka. V lednu jsme se poznali, já jsem v dubnu otěhotněla a v prosinci už jsem rodila.

T: Co bylo příčinou rozpadu vašeho vztahu?

R: My sme měli hodně problémy. Konflikty byli vlastně od začátku. Nebylo to vůbec hezký, šlo o malichernosti. Nevím, neshody prostě. Bylo to tak nějak. Nevycházelo to. On je složitý člověk, nemocnej taky. Já taky nejsem úplně v pořádku. Byl agresivní, velice agresivní. Bil mě, dětem neubližoval, ale byly svědkem toho co se dělo. Rozbíjel jim hračky v afektech, rozbíjel nábytek a elektrospotřebiče házel z okna. Mě bil, když sem ho prosila, aby se uklidnil kvůli těm dětem, tak .. on je opravdu psychicky nemocnej.

T: Jak vycházíte s otcem dítěte?

R: Nemůžem se spolu bavit o ničem normálním protože to nejde. Nemůžem se bavit. Už se nemůžem ani bavit. Jenom vlastně kvůli těm dětem. Jinak ne, vlastně se o ničem jiným nebavíme.

T: Pracujete na svém vztahu, aby jste spolu vycházeli?

R: Já se snažím, vždycky jsem se snažila. Ono to ale asi nemá cenu sem zjistila. No.

T: Jaký má otec vztah s dítětem?

R: Myslím, on je má rád. Taky to ale vždycky není úplně ideální.

T: Podílí se finančně na výchově dítěte?

R: Ne. Ne. Já ani asi nechci. To bylo naposled nedávno, protože mi zavolal, že si mám přijet, že mi dá nějaký peníze na děcka. Dal mi nějakých pár tisíc najednou, a ještě mě pro to zbil vlastně. On je opravdu zvláštní. Takže takhle by byli ty peníze od něho, jinak ne.

T: Vídá se s nimi?

R: Teď vlastně, měl pro ně nějaký dárky. Jinak se nějak nesnažím, aby se moc vídali. Vždycky napíše, že pro ně něco má, ať si pro to třeba přijedu. A pak je z toho zas taková návštěva, že on měl, protože tam ještě něco zas rozbil v afektu, než sme odjeli. Taky sem čekala, jestli mě zas nebude chtít napadnout. Takže tak no.

T: Jak spolu tráví čas?

R: On si je snaží spíš kupovat hračkama a tak, než že by si s nima dovedl hrát.

T: Vídají se děti s rodinou z otcovi strany?

R: Občas s jeho sestrou, on totiž sám nemá moc dobrý vztahy s vlastní rodinou. Ale to se vídají málokdy.

T: Podporujete jejich kontakt, nebo se mu naopak snažíte zabránit?

R: On mě kontaktuje jenom když má potřebu, aby si na něho děcka vzpoměly, aby sme tam zajeli, protože on nepřijede. Oni si bez toho táty vystačí, já myslím že jo, měla jsem strach, že ne, ale já jsem i ten táta. Nejhorší ale na tom sou ty jeho nálady. Vždycky to skončí hádkou nebo hůř, a to není asi dobrý, aby se to odehrávalo před děčkama. Takže když nemusí, tak se se nevidáme.

T: Udržujete s někým z rodiny vztah?

R: S babičkou, se sestrou, s mámou, vlastně s celou mojí rodinou. Se sestrou se vídáme každou chvíli, bydlí tady přes cestu. To se buď ona někdy zastaví, nebo já zajdu k ní. Vždycky probereme co je novýho a tak.

T: Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

R: Oni jsou hlavně rádi, že nejsem s ním.

T: Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany?

R: Máma mě vlastně odvezla od něho, a bydlela jsem u ní, než sme vlastně šli sem. Není to ale jako na to žití, že opravdu, že by sme spolu dokázali až tak žít. Taky psychicky mě podpoří, někdy i finančně, jak to jde. Pomáhají mi no.

T: Komu se můžete svěřit se svými problémy?

R: Tady s holkama, máme blízko jedna k druhé. Tak máme svoje cejchy. A mamka mi hodně pomáhá, ta mě vždycky podrží

T: Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

R: Hledám bydlení. Chtěla bych na nějaký kurz, třeba jestli by mě úřad nepodpořil, nějak rekvalifikační kurz. Měla jsem jeden, počítačovej, ale to mě moc nešlo. Nejdou mi tabulky a podobný věci. Počítač zapnu, najedu na internet a to je všechno. Chtěla bych zkusit nějaký kurz sociální nebo něco a najít si práci.

RESPONDENTKA 2

T: Jak dlouho jste v azylovém domě?

R: Už jsem tady tak rok a půl, příští měsíc to bude rok a půl.

T: Jedná se o váš první pobyt?

R: Ano.

T: Jaký je váš věk?

R: Třicet šest.

T: Jaké je vaše vzdělání?

R: Základní

T: Jaký je váš rodinný stav?

R: Svobodná

T: Co je zdrojem vašeho příjmu?

R: Dávky, nevím jak se tomu přesně říká ... Asi dávky v hmotné nouzi.

T: Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

R: Bydlela jsem v bytě. Deset let. Stala se jedna věc, která se neměla stát. Druh od nás odešel, zůstala jsem sama s dětma, prostě ... opozdila jsem se s nájmem, zaplatila jsem to pozdějš než na termín a už mě nedali nájemní smlouvu, ale dostala jsem smlouvu o přístřeší, na které jsem neměla nárok pobírat ... to bydlení, na bydlení jsem nedostávala ani korunu, musela jsem to asi dva roky platit ze svého. Jakože fakt sem to nezvládala a vznikl tam pak vlastně dluh že, tak sem se musela odstěhovat a od té doby su tady.

T: Kolik máte dětí?

R: Dohromady jich mám pět, dcera už bydlí sama s přítelem, a tady u sebe mám čtyři kluky.

T: Máte všechny se stejným partnerem?

R: Ne, se dvouma. S prvním druhem mám tři děti a s druhým dva.

T: Bylo těhotenství plánované?

R: Dceru, co mám, to sem mimino chtěla moc, no a vždycky když sem se dozvěděla, že jsem těhotná, tak sem byla ráda, ale že bych si to nějak plánovala, to říct nemůžu.

T: Jak jsou staré?

R: Holka má osmnáct pryč, Honzík bude mít šestnáct, Denis bude mít patnáct a Vojtěch má dvanáct a Kevin má jedenáct

T: Jak dlouho jste spolu (byli?)

R: S prvním druhem jsem byla osm let a se druhým devět let.

T: Co bylo příčinou rozpadu vašeho vztahu?

R: Je to takový vážnější, nechci o tom moc mluvit. No prostě je ve výkonu trestu, tečka. Je to moc vážný a za to pyká a je ve výkonu trestu. (ten pozdější partner). S tím prvním, nebylo to pro mě prostě, on byl většinou ve výkonu trestu. Vždycky mě nechal samotnou s dětma, vychovávala jsem je prakticky sama. On byl třeba rok doma a něco provedl, zase šel do basy a mě už to nebavilo, takovej život, jako čekat na něho než se vrátí a takový. Tak sem ho nechala.

T: Jak vycházíte s otcem dítěte?

R: Ne, ne, ne, ne, ne, ani nemám zájem se s nima vybavovat, nic, nemám zájem se s ním stýkat. Vůbec.

T: Jaký má otec vztah s dítětem?

R: Jako děti nemají nějak zájem, ví, kdo je jejich otec, nebo tak, ale nějak se nenavštěvují, nic jako. Ten druhý je ve výkonu trestu, občas klukům napíše, má o ně zájem, tento rok by měl mít asi výstup, bude docházet za dětmi.

T: Podílí se finančně na výchově dítěte?

R: Teďka momentálně neplatijou výživný, ani jeden. Podávala jsem trestní oznámení, na toho prvního řekli, že se nedá nic dělat, že on je na úřadě práce, že na to prostě finančně nemá a takový, takže z toho nic nebylo. A ten druhý je ve výkonu trestu a tam vlastně práci nemá, nemá z čeho teď platit, ale je domluvený, že až vyleze z věznice tak si okamžitě najde práci a bude mi to splácet ten dluh a platit, jakože pravidelně.

T: Vídá se s nimi?

R: Ne. Tak ten první nemá žádný zájem, ten druhý celkem jakože jo, no ale teďka stejně se nemůžou vídat, protože je ve výkonu trestu. Myslím, že až ho propustí, tak se bude chtít s klukama vídat.

T: Vídají se děti s rodinou z otcovi strany?

R: Ne, s nikým, neudržíme s nima žádný kontakt.

T: Existují situace, kdy mohou přijít do kontaktu?

R: Jako s tím prvním, kolikrát se potkali, na ulici, tak pokecali, že. Mluvili spolu, ale nic víc. Takový: „Ahoj, jak se máš?“, to je všechno. Oni mají jenom mě.

T: Podporujete jejich kontakt, nebo se mu naopak snažíte zabránit?

R: Nebudu jim bránit, jsou to aj jejich děti, to je jasná věc. Honza stejně nemá zájem. On od něho nic neočekává. To prostě není takovej tata, kterej by měl o děti jakože fakt zájem,

bral si je ven, aspoň na dvě, na tři hodinky. Zajít s něma do cukrárny. Ten první druh vůbec, vůbec nemá zájem. Ten druhý by aj měl, jenomže je teďka ve výkonu trestu, ale občas klukům napíše. Ten druhý si zase děti brával, aj sladkosti, hračky jim kupoval. Bral si je na fotbal, vlastně je naučil hrát fotbal.

T: Udržujete s někým z rodiny vztah?

R: Vídám se s babičkou, dědou, tetkama, s rodičema. Jezdím na návštěvy, aspoň jednou za měsíc. Nebo přijede mama, tata je nemocnej s nohama, ale mama tu už byla několikrát.

T: Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

R: No rodiče pořád jako, hlavně tata tlačí, vlastně do půl roku si musím něco najít, takže tata ať jdu bydlet do Bruntálu, protože oni, jako rodiče bydlíjou v Bruntále. Mi se tam nechce a děckám taky ne

T: Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany?

R: Tata mi shání jako v Bruntále podnájem. Chce abych se tam za něma vrátila. Finančně mě taky podpoří, když to jde, tak jo, nemůžu říct, že ne. Když mama přijede, tak vždycky doveze klukům nějaký kokina nebo něco.

T: Komu se můžete svěřit se svými problémy?

R: Jo, tady s holkama si říkáme všechno. Taky s mojí klíčovou pracovnící, vždycky když je nějaký problém, jdu za ní. Ona mi poradí, pomůže mi, co mám udělat.

T: Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

R: Hledám podnájem, sháním, doufám, že něco seženu, ať nemusím odjet do toho Bruntálu. To by byla poslední možnost. Už tady bydlím dlouho. Líbí se mi tady. ...Mám tady známý, kámošky a tak ... Děcka se narodily tady, mají tady svoju partu. Takže Bruntál je takový strašák, poslední možnost.

RESPONDENTKA 3

T: Jak dlouho jste v azylovém domě?

R: Rok a tři měsíce.

T: Jedná se o váš první pobyt?

R: Ne, já už sem tady po druhé.

T: Jaký je váš věk?

R: Dvacet čtyři.

T: Jaké je vaše vzdělání?

R: Jenom základní.

T: Jaký je váš rodinný stav?

R: Já su svobodná.

T: Co je zdrojem vašeho příjmu?

R: No tak brigáda, v Albertu dělám prodavačku a sociálka.

T: Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

R: Byty sou strašně moc drahý a sama bych to neutáhla

T: Kolik máte dětí?

R: Tři.

T: Máte všechny se stejným partnerem?

R: Ne, s prvním přítelem dvě, s tím druhým je to poslední

T: Bylo těhotenství plánované?

R: Ne, ani jedno. Tak s tím prvním otcem, to byl takovej vztah nevztah, prostě kamarádi. Takže dvakrát nadšený nebyl, hlavně když sem byla těhotná podruhé. Druhý partner to vzal teda líp, jako první byl taky v šoku, ale pak byl moc rád. Akorát se to pak teda pokazilo kvůli jeho rodině.

T: Jak jsou staré?

R: Osm, šest a čtyři.

T: V jakém vztahu jste (byla) s otcem dítěte?

R: Vždycky to byl přítel, s tím prvním sem byla čtyři roky, s druhým pět. Tak s tím prvním jsme byli jakože spíš převážně kamarádi, než jakože přítel a přítelkyně. To ne. No ... ale jako sme prostě spolu tak nějak byli. Pak jsem poznala druhé přítele. A tam to pokazila jeho rodina. Moc mě nemuseli a dávali mi to najevo.

T: Jak vycházíte s otcem dítěte?

R: My se nevidáme, ani s jedním.

T: Pracujete na svém vztahu, aby jste spolu vycházeli?

R: Ten první, nechci ho nějak kontaktovat, jenom co se týká dětí. Mu zavolám, když sou třeba nemocní, nebo něco vážnýho

T: Jaký má otec vztah s dítětem?

R: Ten první, s těma dvouma, tak to jako, to bylo vůbec ze začátku, teď jako jednou za čas jezdí k jeho rodičům, kde sou, takže se výdaj jednou za měsíc, já už to neřeším. A s tím druhým, to máme střídavou péči. Po týdnu. Brává si ho k sobě.

T: Podílí se finančně na výchově dítěte?

R: Jo, ten první to má určený soudně, dobrovolně by to asi nedělal. A ten druhý taky. Máme střídavou péči, ale stejně taky přispívá.

T: Vidá se s nimi?

R: Vidají se, vždycky si je vemou k sobě, ale co spolu dělají, o to se nestarám. Ten první teda ze začátku moc nechtěl, ale teď jak sou děcka větší, tak už jo. A ten druhý měl vždycky zájem.

T: Vidají se děti s rodinou z otcovi strany?

R: Tak od toho prvního, ti se vidají s jeho rodičama, jakože, a s tím druhým mám malýho ve střídavé péči, takže si ho brává k sobě a někdy ho taky vezme ukázat za svojema rodičema.

T: Podporujete jejich kontakt?

R: Jó, tak jako bránit jim nebudu. Sem ráda, že ten první se začal aspoň trochu zajímat. To je dobře, z toho mám fakt radost. No a s tím druhým máme střídavou péči.

T: Udržujete s někým z rodiny vztah?

R: S mamou a se ségrou. Máme dobré vztahy. Chodíme na návštěvu, někdy tam aj přespíme. To se děcka vždycky těšijou, že budou přespávat u babičky.

T: Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

R: Tak je to bydlení jako bydlení, oni mají sami malý byty, takže ...

T: Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany?

R: Tak taky pomáhají hledat byt pro mě, ale jako že by finančně, to nee. Mají tak sami, aby vyšli.

T: Komu se můžete svěřit se svými problémy?

R: Jo. Ale rodina to není. Mám takovou kamarádku, dalo by se říct, že na život a na smrt. Té můžu říct všechno. Už mi mockrát pomohla.

T: Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

R: Hledám, hledám bydlení, našla sem si, ale nechala sem si ho utýct, takže hledám dál. Jako doufám, že fakt něco nandu. To bydlení je největší problém.

RESPONDENTKA 4

T: Jak dlouho jste v azylovém domě?

R: Rok.

T: Jedná se o váš první pobyt?

R: Jo, jo, jo. Ano

T: Jaký je váš věk?

R: Dvacet.

T: Jaké je vaše vzdělání?

R: Moje vzdělání je, já sem dělala jenom školu. Devítku. Základní.

T: Jaký je váš rodinný stav?

R: Svobodná.

T: Co je zdrojem vašeho příjmu?

R: Mateřská. A pomoc v hmotné nouzi?

T: Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

R: Protože jsem byla na ubytovně, a tam to nebylo dobrý. Prostě z hygienických důvodů, tak jsem si dala žádost tady, čekala jsem rok, a taky kvůli dítěti, sem byla těhotná a tam nevyhovovaly podmínky.

T: Kolik máte dětí?

R: Jedno.

T: Bylo těhotenství plánované?

R: Jo, chtěla sem děťátko, aj s partnerem. Domluvili sme se, že si pořídíme miminko.

T: Jak jsou staré?

R: Dva roky.

T: V jakém vztahu jste (byla) s otcem dítěte?

R: S přítelem jsem byla rok a něco, než jsem otěhotněla, a teď sme spolu už teda přes tři roky.

T: Jak vycházíte s otcem dítěte?

R: Ano, dobře, v pohodě. Teď žije u rodičů a sháníme si spolu byt.

T: Jaký má otec vztah s dítětem?

R: Všechno v pořádku. Má ho rád. Když má čas, tak se za náma zastaví. Teďka donesl balón a zkouší hrát fotbal.

T: Podílí se finančně na výchově dítěte?

R: Přispívá na plínky, na jídlo, prostě jak je potřeba. Stačí říct a on, partner se postará. ... A když zrovna nemá, pomáhá nám i jeho rodina.

T: Vidá se s nimi?

R: Hrajou si, ven na procházky spolu chodíme, když si potřebuju něco vyřídit, tak ho pohlídá. Umí se postarat

T: Vidají se děti s rodinou z otcovi strany?

R: Jo, jo. S prarodičema, tetama, strýcama, s dalšíma děčkama. Všichni sou z malýho nadšení.

T: Podporujete jejich kontakt, nebo se mu naopak snažíte zabránit?

R: Podporuju, nejlepší to bude, až spolu budeme bydlet v našem bytě. Až se nám teda podaří sehnat.

T: Udržujete s někým z rodiny vztah?

R: Jenom s mamkou. Jinak nechcu. Vůbec mě nezajímají. Pořád jenom hádky o to, a o to. Pořád sme se dohadovali. To byl taky důvod, proč sem šla rači na tu ubytovnu. Mamka někdy přijde za mnou, a za malým. Někdy du zas na návštěvu já k ní, ale to moc ne. Jenom když vím, že nikoho nepotkám

T: Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

R: Tak mamka je ráda, že nějak žijeme. Hlavně je asi nejraději, že už nejsu v té ubytovně.

T: Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany?

R: Když nemám, mamka mi koupí plínky, nebo donese, co zrovna potřebuju. Když řeknu, že něco potřebuju, tak když může, tak mi pomůže.

T: Komu se můžete svěřit se svými problémy?

R: Hlavně partnerovi, a třeba když potřebuju pomoct něco s úřadama, tak du za pracovníci, sou moc ochotný.

T: Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

R: Však dostanu byt ne? A kdybych nedostala, tak bych šla asi bydlet k mamce aj s přítelem.

RESPONDENTKA 5

T: Jak dlouho jste v azylovém domě?

R: Dva roky. Pak jsem odešla, šla jsem bydlet k mamince a za měsíc jsem se vrátila zase zpátky sem. Protože jsem se neshodly, tak jsem se vrátila zpátky sem.

T: Jedná se o váš první pobyt?

R: Jsem tu po druhé.

T: Jaký je váš věk?

R: Třicet jedna.

T: Jaké je vaše vzdělání?

R: Základní.

T: Jaký je váš rodinný stav?

R: Svobodná.

T: Co je zdrojem vašeho příjmu?

R: Tak určitě jsem na těch dávkách. ... Sociálních?

T: Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

R: Bydlela jsem v pronájmu, ale majitel tam měl nějaký problémy s bydlením. Exekuce, nebo něco takového tam měl, takže jsem musela odejít.

T: Kolik máte dětí?

R: Jedno.

T: Bylo těhotenství plánované?

R: No plánované, ono to přišlo nějak naráz. Já jsem jako chtěla, ale jeho otec nechtěl o dítěti ani slyšet, posílal mě na potrat. Ale já sem si ho přesto nechala.

T: Jak jsou staré?

R: Devět let

T: V jakém vztahu jste (byla) s otcem dítěte?

R: Byl to přítel. Než se David narodil, byli jsme spolu čtyři roky. S partnerem jsem žila, dokud se nenarodil David, to měl tři měsíce, když jsem se rozešla.

T: Co bylo příčinou rozpadu vašeho vztahu?

R: No, rozešla sem se s ním, když synovi byli tři měsíce. Příčina, no požíval až moc alkohol, začal hrát, vlastně ty herny, automaty. No, a největší problém měl s Davidem. Vlastně jak kdyby žárlil, že jsem ho šidila. Že se starám jenom o malýho, a tudlencto že .. že sem ho odstrčila. Tak sem mu řekla, že je mi přednější dítě. A tak to bylo.

T: Jak vycházíte s otcem dítěte?

R: Vycházíme? Tak jako zavolám mu, jestli mě bude posílat výživné, nebo co. Ale pořád jako couvá. On je taky vlastně na těch dávkách, že. Takže jako prostě nic. Jako v kontaktu sme, jenom když mu já zavolá, třeba když se ho chcu na něco zeptat, ale že by sme se třeba sešli nebo takhle, ne, jenom telefonicky.

T: Jaký má otec vztah s dítětem?

R: On ho ani nechce vidět, syna. To je prostě negativ

T: Podílí se finančně na výchově dítěte?

R: Jenom když zavolám. Má určený výživný, šest set, a z toho mi teda někdy pošle tak tři stovky. Takže výživný má určený a ještě ho neposílá jak by měl.

T: Vidá se s nimi?

R: Ne, nemají spolu vůbec vztah.

T: Vidají se děti s rodinou z otcovi strany?

R: Ne.

T: Existují situace, kdy mohou přijít do kontaktu?

R: On nechce, ani syn.

T: Podporujete jejich kontakt, nebo se mu naopak snažíte zabránit?

R: Já je do vzájemného kontaktu taky nenutím. Ale kdyby David chtěl, tak mu určitě bránit nebudu. ... Zatím to vypadá, že nechce.

T: Udržujete s někým z rodiny vztah?

R: Tak určitě. Mám bratry, tři, to mám pak jenom maminku, za ňou chodím na návštěvu. To je zase něco jinýho, vím, že se mám kam vrátit. Popovídáme, ona už taky není nejmladší, tak jí pouklízím v bytě a zajdu nakoupit, si řekne co je potřeba..

T: Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

R: Jak sem z tadyma odešla, tak sem bydlela u maminky, ale to se moc nedalo. Jako máme se rády a všechno, ale jak sme spolu měly být prostě zavřený v jednom bytě. ... Tak to se nedalo. ... (o příbuzných) Tak taky bydlíjou v pronájmu, a když to vezmete, to ste taky jednou nohou venku. Takže to je tak nastejno. Nemají výhrady.

T: Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany?

R: Tak mají taky svýho dost, mají svojí rodinu, a taky mají co dělat aby to utáhli. Aby zaplatili ten nájem. Takže nemají mi jak pomoc, ani kdyby chtěli.

T: Komu se můžete svěřit se svými problémy?

R: Tak jako u kávy, tamto je takový, to takový, takže tak, s ostatníma. No a částečně personálu. Že sem měla problémy s tou maminkou, to sem řekla. Že to není dobrý s tím otcem od Davida, nechce platit ...

T: Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

R: Snažím se něco najít, hledám si podnájem. Uvidíme, jestli se zadaří, chtěla bych teda jako moc.

RESPONDENTKA 6

T: Jak dlouho jste v azylovém domě?

R: Od září toho roku, 2014.

T: Jedná se o váš první pobyt?

R: Hmm.

T: Jaký je váš věk?

R: Jednadvacet.

T: Jaké je vaše vzdělání?

R: Výuční list, takže vyučená cukrářka.

T: Jaký je váš rodinný stav?

R: Zatím svobodná.

T: Co je zdrojem vašeho příjmu?

R: Vlastně mateřská dovolená plus alimenty od partnera.

T: Co je příčinou vašeho pobytu v azylovém domě?

R: Ocitla jsem se tady, zde protože zatím spolu s partnerem nemáme sehnané bydlení, to za prvé a za druhé, že mám špatné rodinné poměry doma.

T: Kolik máte dětí?

R: Jedno

T: Bylo těhotenství plánované?

R: Bylo, chtěli jsme děťátko.

T: Jak jsou staré?

R: Martínkovi teďka budou tři měsíce.

T: V jakém vztahu jste (byla) s otcem dítěte?

R: Partner.

T: Jak dlouho jste spolu?

R: Teď už to bude dva a půl roku co jsme spolu.

T: Jak vycházíte s otcem dítěte?

R: Výborně! Jak se malej narodil, partner mě požádal o ruku. Samozřejmě jsem řekla ano. Přijde mi, že čím dýl spolu jsme, tím je náš vztah lepší.

T: Jaký má otec vztah s dítětem?

R: Každý den chodí za malým a za mnou.

T: Podílí se finančně na výchově dítěte?

R: Ano, přispívá vlastně. Posílá penízky malému, někdy mu ještě koupí Nutrilon a plýnky, jako bokem. Přispívá dobrovolně, teďka devatenáctýho deme sice na soud, aby to bylo soudně potvrzený, ale my sme se na tom víceméně dohodli sami, takže já si myslím, že ten soud bude rychle udělaný.

T: Vídá se s nimi?

R: Jo, buď přide tady a sme spolu, nebo jdeme na procházky. Brává si ho tedy i domů, za vlastně nevlastníma sourozencama, takže co tam dělají, to nevím. Asi si hrajou. Když potřebuju, tak malýho pohlídá.

T: Podporujete jejich kontakt, nebo se mu naopak snažíte zabránit?

R: Kontakt podporuju, poslední dobou čím dál tím víc. Partner chodí za mnou a za malým každý den Teď s partnerem čekáme, až se zrekonstruuje byt. A když to vyjde, bydleli by jsme hned tady přes ulici.

T: Vídá s rodinou z otcovi strany?

R: Partner si někdy malýho brává domů, bydlí u rodičů, takže se vídá s babičkou a dědou a taky s nevlastníma sourozencama partnera.

T: Udržujete s někým z rodiny vztah?

R: Co se takhle rodiny týká, tak nejlepší kontakt mám vlastně s maminkou a s rodinnou s její strany. Z otcovi strany ... to bych radši nekomentovala. Za mamou chodíme s malým na návštěvy. Teďka sme byli na oslavě narozenin, takže jsem se viděla s celou rodinou. Užili jsme si jako parádní víkend.

T: Co je příčinou, že se s vámi rodina přestala stýkat/ vy s rodinou?

R: Máme konflikt, kdy babička mě pošpinila a tak to prostě dopadlo. Takže už se prostě s něma vídat nehodlám. Docela mě to mrzí, je to babička. A otec je samozřejmě na její straně, a mě se nezastane.

T: Jak vaši blízcí vnímají, že jste ubytována v azylovém domě?

R: Maminka není dvakrát nadšená, jako po pravdě už se taky těší, až budu mít svoje, že jo. Na druhou stranu je ráda, že jako sem tady, zas lepší, než bych byla na ulici, vždycky říká. Na jednu stranu jsem taky rádá, že mám tady to zázemí, že prostě vím, že mám s tím malým kam jít, ale po pravdě, už jako, né že by se mi tady nelíbilo ohledně, třeba poměrů, ale některý konflikty, některý ty maminky tady popravdě nemusím, takže už se těším odsud puď pryč no.

T: Setkáváte se se snahou pomoci z jejich strany?

R: Tam je to takový složitý, jako maminka by chtěla, abych šla zpátky domů, jenomže je znova vdaná a její partner mě popravdě moc nemusel, nemusí a asi ani nebude mět moc v lásce, takže to bohužel nejde no. Takže tak. Mamina maminka, jako babička hlídala malýho, když sme si chtěli s partnerem zajít na ples. Ze začátku teda nebyli moc nadšení, že jako na dítě mám ještě času, ale teďka sou z toho vnučátka, ještě když je to chlapeček, tak sou s něho prostřeže jako ťuťuňuňu. A když to de, tak mi mama občas taky koupí ten Nutrilon, jde, malýmu koupí nějaký oblečeníčko, nebo něco. Ale jako finančně nebo tak moc ne, sama má teďka malou holčičku.

T: Komu se můžete svěřit se svými problémy?

R: Musím říct, že partnerovi určitě. To je prostě, čím dýl spolu sme, kór když teďka máme malýho Martínka, tak je to prostě že on mi cokoliv řekne, to já prostě držím v sobě jak hrob, a to samý, já se mu svěřím úplně s čímkoliv. Personálu se moc, co se takhle problému týče moc nesvěřuju, protože, ne že bych jim nevěřila, ale určitá nejmenovaná paní tady z personálu mi přijde ... možná je to jenom můj pocit, ale přijde mi, že je na mě

taková dost vysazená, takže vím, že oni si to mezi sebou povijou, takže to radši řeším s partnerem nebo s maminkou.

T: Jaké jsou vaše plány, až vám tady skončí doba pobytu?

R: Nó, tak budu s partnerem, budem se o toho malýho starat, a potom časem, že bych si našla nějakou práci, třeba aj kdybych měla jenom z domu něco dělat, na přilepšenou, nebo si prostě udělat nějaký rekvalifikační kurz. Si pak budu hledat práci s tím, že partner říkal, že mi bude pomáhat, no a časem máme v plánu ještě nějaký jedno, aby ten majel přeci nebyl sám, že jo. Teda tatínek říkal, že příští rok bude holčička. To sem mu řekla, že příští rok teda určitě ne, ale holčička by být mohla. Uvidíme kdy. No a sháníme si s partnerem byt, je možný že budeme mít tady naproti byt, akorát se tam teďka spravuje topení, až se to dodělá, tak nejspíš půjdeme tam.

**PŘÍLOHA PIII: ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V AD PRO
MATKY S DĚTMI FONDU OHROŽENÝCH DĚTÍ V OLOMOUCI**

**Žádost o poskytnutí sociálních služeb v Azylovém domě pro matky
s dětmi Fondu ohrožených dětí v Olomouci**

Sokolská 1190/50, 779 00 Olomouc

Číslo žádosti:

(Vyplní sociální pracovník)

Žadatelka: Jméno a příjmení		
Datum narození		Státní občanství
Adresa trvalého bydliště		
Adresa současného bydliště		
Telefon		Email
Těhotenství	Ano (předpokládaný termín porodu)	Ne
Kontaktní osoba		

Počet a věk dětí, které by s Vámi byly ubytované.	
Počet a věk dětí, které s Vámi nežijí.	

Důvod Vaší žádosti a popis situace, ve které se nacházíte.	

Popis Vašeho rodinného a sociálního zázemí (jiné možnosti řešení situace, možnosti využití pomoci od rodiny, přátel, známých apod..)	

Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že všechny údaje, které jsem uvedla, jsou pravdivé. V případě trvání zájmu nebo změny údajů, budu kontaktovat zařízení. Svou žádost budu aktualizovat alespoň jedenkrát měsíčně osobně nebo telefonicky. Beru na vědomí, že pokud nebudu svou žádost aktualizovat déle než 3 měsíce, bude to považováno za projev ztráty mého zájmu o poskytování sociálních služeb v AD FOD. V případě, že se uvolní ubytovací kapacita domu, nebudu pracovníky kontaktována.

Datum aktualizace: (zaznamená sociální pracovník, který bude jednat s žadatelkou)

.

.....

...

.....

.....

.....

.....
.....

.....
.....

Souhlas žadatele:

Souhlasím s tím, aby uvedené osobní údaje byly zpracovány podle Zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů za účelem evidence a posouzení mé Žádosti o poskytnutí sociálních služeb. Byla jsem poučena o tom, že svůj souhlas mohu písemně odvolat.

V ..... dne.....

Podpis žadatelky: .....

Žádost převzal a zaevidoval: ..... dne.....